

**ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜZÜMLÜ (ERZİNCAN) İLÇESİNİN ETNOBOTANİK ÖZELLİKLERİ

Sinem TEKİN

BİYOLOJİ ANABİLİM DALI

**ERZİNCAN
2011**

Her Hakkı Saklıdır

Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ danışmanlığında, Sinem TEKİN tarafından hazırlanan bu çalışma 27.07.2011 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Biyoloji Anabilim Dalı Botanik Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Yusuf KAYA

İmza:

Üye : Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ

İmza:

Üye : Yrd. Doç. Dr. Murat ÇANKAYA

İmza:

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Doç. Dr. Getin DOĞAR
Enstitü Müdürü V.

27.07.2011

ÖZET

Yüksek Lisans

Üzümlü (Erzincan) İlçesinin Etnobotanik Özellikleri

Sinem TEKİN

Erzincan Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Biyoloji Anabilim Dalı

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ

Bu araştırma, Üzümlü halkının kullandığı doğal bitkileri belirlemek amacıyla, 2010 ve 2011 yılları arasında yapılmıştır. Araştırma alanındaki bitkilerden 44 familyaya ait 140 türün, gıda (60 kullanım), tedavi (62 kullanım), yem (28 kullanım), eşya (9 kullanım), süs (18 kullanım), yakacak (8 kullanım) ve çeşitli amaçlar için (7 kullanım) kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca bu bitki türlerinin familyalara göre dağılımı ve yüzdeleri tespit edilmiştir. Tür sayısı bakımından ilk dört familya şunlardır; Asteraceae familyası 17 bitki türü ile (% 12) ilk sırayı, Fabaceae 14 bitki türü ile (% 10) ikinci sırayı, Rosacea familyası 12 bitki türü ile (% 9) üçüncü sırayı ve Lamiaceae familyası 9 bitki türü ile (% 6) son sırayı almaktadır.

2011, 126 Sayfa**Anahtar Kelimeler:** Etnobotanik, Üzümlü, Erzincan, Faydalı Bitkiler

ABSTRACT

Master Thesis

Ethnobotanic Aspects of Üzümlü (Erzincan) Town

Sinem TEKİN

Erzincan University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Biology

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Mustafa KORKMAZ

This study was made for designating the naturel plants used by local people of Üzümlü in 2010 and 2011. Plants of the research area which includes almost 140 species belongs to 44 families are determined to used for this following purposes. Food (60 use), treatment (62 use), feed (28 use), object (9 use), ornament (18 use), fuel (8 use) and for various purposes (7 use). In addition, distribution and percentages of this plant species have been identified according to familia. According to the number of species the first four families; Asteraceae family, with 17 plant species (12%) is in the first place, Fabaceae with 14 species (10%) is in the second place, Rosacea family with 12 species (9%) in third place and Lamiaceae family, with nine species (6%) is in the place last.

2011, 126 pages

Keywords: Ethnobotany, Üzümlü, Erzincan, Usefull Plants

TEŞEKKÜR

Tez konumun belirlenmesinde ve tez çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa KORKMAZ'a,
Bölümdeki çalışmalarına imkan sağlayan bölüm başkanımız Sayın Yrd. Doç. Dr. Sevgi SEVSAY'a ve Fakültede yürüttüğüm çalışmalarda yardımlarını esirgemeyen Erzincan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığın'a,
Bitkilerin tayininde yardımcı olan Sayın Doç. Dr. Ali KANDEMİR'e,
İhtiyaç duyduğum zamanlarda beni yalnız bırakmayan laboratuvar arkadaşlarım Sayın Arş. Gör. Veli İLHAN, Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynettin ALPASLAN ve Yüksek Lisans Öğrencisi Nevzat TURGUT'a,
Her zaman güzel bir aileye sahip olduğum için ne kadar şanslı olduğumu hissettiren ve hayatım boyunca attığım her adımda maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, arazi çalışmalarımda araştırmacı gibi çalışıp bitki toplama, yöre halkı ile irtibat kurulmasında yardımlarını esirgemeyen sevgili babama, anneme ve kardeşlerime çok teşekkür ederim.

Sinem TEKİN

Temmuz, 2011

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
KISALTMALAR	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	4
3. MATERYAL ve YÖNTEM	9
4. ÜZÜMLÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	11
4. 1. Coğrafi Durumu	11
4. 2. İklimi	13
4. 3. Bitki Örtüsü	14
4. 4. Ekonomisi	16
5. BULGULAR	19
5. 1. FAMILİYALAR	19
5. 1. 1. AMARANTHACEAE	19
5. 1. 2. APIACEAE	19
5. 1. 3. APOCYNACEAE	22
5. 1. 4. ASTERACEAE	22
5. 1. 5. BERBERIDACEAE	29

5. 1. 6. BETULACEAE	30
5. 1. 7. BORAGINACEAE	30
5. 1. 8. BRASSICACEAE (CRUCIFERAE)	32
5. 1. 9. CAPRIFOLIACEAE	34
5. 1. 10. CARYOPHYLLACEAE	35
5. 1. 11. CHENEPODIACEAE	36
5. 1. 12. CONVOLVULACEAE	37
5. 1. 13. CUCURBITACEAE	38
5. 1. 14. ELAEAGNACEAE	39
5. 1. 15. EUPHORBIACEAE	39
5. 1. 16. FABACEAE (LEGUMINOSAE)	40
5. 1. 17. FAGACEAE	45
5. 1. 18. GUTTIFERAE (HYPERICACEAE= CLUSIACEAE)	46
5. 1. 19. IRIDACEAE	46
5. 1. 20. JUGLANDACEAE	47
5. 1. 21. LAMIACEAE	48
5. 1. 22. LILIACEAE	51
5. 1. 23. MALVACEAE	54
5. 1. 24. MORACEAE	55
5. 1. 25. NYCTAGINACEAE	56
5. 1. 26. OLEACEAE	56
5. 1. 27. ONAGRACEAE	57
5. 1. 28. PAPAVERACEAE	57

5. 1. 29. PINACEAE	58
5. 1. 30. PLANTAGINACEAE	59
5. 1. 31. POACEAE	60
5. 1. 32. POLYGONACEAE	62
5. 1. 33. PORTULACACEAE	64
5. 1. 34. RANUNCULACEAE	64
5. 1. 35. ROSACEAE	65
5. 1. 36. RUBIACEAE	72
5. 1. 37. SALICACEAE	73
5. 1. 38. SCROPHULARIACEAE	74
5. 1. 39. SOLANACEAE	75
5. 1. 40. TAMARICACEAE	76
5. 1. 41. TILIACEAE	76
5. 1. 42. URTICACEAE	77
5. 1. 43. VITACEAE	77
5. 1. 44. ZYGOPHYLLACEAE	78
6. TARTIŞMA VE SONUÇ	80
KAYNAKLAR	96
EKLER	98
EK 1. Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları	98
EK 2. Araştırma Bölgemizden İzlenimler	121
EK 3. Kaynak Kişiler	124
ÖZGEÇMİŞ	126

KISALTMALAR

km. : Kilometre

km² : Kilometre kare

m. : Metre

mm : Milimetre

m/ sn : Metre / saniye

°C: Santigrat derece

subsp. : Alt tür

var. : Varyete

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 4. 1. Üzümlü İlçesinin Konum Haritası	11
Şekil 4. 2. Üzümlü İlçesinin Topografya Haritası.....	12
Şekil 4. 3. <i>Papaver rhoeas</i>	15
Şekil 4. 4. Doğal Olarak Yetişen Ağaçlar	16
Şekil 4. 5. Bir Üzüm Bağından Görünüm	17
Şekil 4. 6. Yerel Halkın Geçimlerini Sağladıkları Bir Keçi Sürüsü.....	18
Şekil 6. 1. Familyalara Ait Taksonların Yüzdeleri.....	87

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 4. 1. Erzincan İli'nin sıcaklık verileri	13
Tablo 4. 2. Erzincan İli'nin aylık ortalama ve yıllık toplam yağış miktarları.....	14
Tablo 4. 3. Erzincan İli'ne ait ortalama rüzgar hızı ve yönü verileri	14
Tablo 6. 1. Üzümlü'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları.....	81

1. GİRİŞ

Etnobotanik terimi, ilk kez 1896 yılında, bir biyoloji profesörü olan John W. Harshberger tarafından, yerel halkın doğa tarihinin araştırılmasını belirtmek için kullanılmaya başlamış olup, basitçe “bitkilerin yerel halk tarafından kullanımı” olarak tanımlanmıştır. Ancak günümüzde sadece bitkilerin kullanımı değil, aynı zamanda niçin kullanıldığı ve yetişmesini anlamak, bitkilerin yetiştiği ortam şartlarının belirlenmesi konularına da odaklanmış olup etnobotanik teriminin tanımı sürekli değişmektedir. Etnobotanik çalışmalar, halk arasında bitkilerin geleneksel olarak sınıflandırılması, yönetimi ve kullanımı konusunda yapılan çalışmalardır. Etnobotanik çalışmalar; yalnızca insanlarla bitkilerin yüzyıllardan beri devam eden karşılıklı etkileşimlerini kaydetmekle kalmaz aynı zamanda bu etkileşimden doğan sonuçların, biyolojik çeşitliliğin korunması ve kırsal kesimde yaşayan halkın gelişiminde kullanılmasına da olanak verir. İnsanlar bitkilerle sürekli etkileşim halindedir. Bitkiler en çok gıda ve ilaç olarak kullanılmakla beraber, yakıt, yapı malzemesi, süs eşyası, boya, büyü (inançsal) vb. amaçlar için de kullanılmaktadır (Mart, 2006).

Gıdasını avcılık ve toplayıcılık ile sağlayan tarih öncesi topluluklarında yabancı bitkiler önemli bir yer alıyordu. Bitki ve hayvan yetiştirilmesine başlanmasıyla, beslenmede yabancı bitkilerin öneminin azalmasına rağmen, özellikle kıtlık dönemlerinde halk, yabancı bitkilerden yararlanmayı sürdürmüştür. Birçok yabancı bitkinin toprak üstü kısmı veya kökleri sebze olarak kullanılmaktadır. Bazı türler yemeklere koku ve tat vermek bazıları da çay olarak oldukça yaygın kullanılmaktadır (Baytop, 1999)

Anadolu halkının yabancı bitkileri ilaç olarak kullanışı çok eski devirlere kadar uzanmaktadır. Hititler dönemi tıbbi tabletlerinde bulunan reçete formüllerinde kayıtlı bitki adları bunun bir kanıtıdır. Bu dönemlerde yabancı bitkilerden yararlanıldığı gibi, bazı önemli tıbbi bitkiler, drog elde etmek için yetiştirilmekteydi. Ayrıca Hititler ve Bizans döneminde Anadolu’dan elde edilen bazı drogların dış ülkelere satıldığı da bilinmektedir. Kırsal bölgelerde, ilaç hazırlamak için genellikle çevrede yetişen veya yetiştirilen bitkiler kullanılmaktadır (Baytop, 1999).

Türkiye Florası (Flora of Turkey and the East Aegean Islands)’ na göre, Türkiye 174 familyaya ait 1251 cins ve 12.000’den fazla tür ve tür altı taksonu (alt tür ve varyete) ile oldukça zengin bir floraya sahiptir. Bu taksonların 234’ü yabancı kaynaklı ve kültür bitkisidir. Geriye kalan diğer türler ise yurdumuzda doğal yayılış gösteren bitkilerdir.

Tüm Avrupa kıtasının yaklaşık 12.000 kadar bitki taksonuna sahip olduğu düşünüldüğünde yurdumuzun bitki örtüsü bakımından nedenli zengin olduğu görülmektedir. Endemizm bakımından da yurdumuz oldukça zengindir. Tüm Avrupa ülkelerindeki toplam endemik takson sayısı yaklaşık 2750 iken ülkemizdeki endemik tür sayısı 3000' dir (Korkmaz, 1998). Ayrıca yurdumuz endemik tür oranı ve çeşitliliği açısından Orta Doğu'nun da en zengin florasına sahiptir. Endemik bitkiler bakımından en zengin ülke olan Yunanistan'da bile bu değer 800–1000 arasındadır. Bu farklılıklar göz önüne alındığında ülkemizin bitki türleri açısından ne kadar zengin ve ilginç bir ülke olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca ülkemiz birçok cins ve seksiyonun farklılaşma merkezi olmasının yanı sıra çok sayıda bitkinin de gen merkezi konumundadır. Günümüzde tarımı yapılan birçok kültür bitkisinin yabani formları yurdumuzda doğal yayılış göstermekte olup Türkiye florasının zenginliğine etkileri oldukça büyüktür. Türkiye'de tıbbi olarak kullanılan bitkilerin sayısı kesin olarak bilinmemekle birlikte, 500 civarında olduğu tahmin edilmekte; yaklaşık 200 tıbbi ve aromatik bitkinin ihraç potansiyelinin olduğu belirtilmektedir (Kendir ve Güvenç, 2010).

İlk çağlardan günümüze değin insanoğlu kendi yöresinde bulunan bitkilerden farklı amaçlarla, çeşitli şekillerde yararlanmıştı. Önceleri doğadan topladıkları yabani bitkileri kullanmış, sonraları en çok kullandıklarının tarımını yapmışlardır. Halkın özellikle hastalıkların tedavisinde kullandığı bitkileri ele alan araştırmalar çok büyük önem taşımaktadır. Halk ilaçları, uzun yıllardan beri etkileri insanlar üzerinde denenerek günümüze ulaşmıştır. Pek çoğu da bilimsel yönden araştırılmayı beklemektedir. Herhangi bir kullanılışı tespit edilmemiş bitkilerde etken madde aramak yerine, öncelikle yüzlerce yıldan beri halkın yararlı olduğuna inanarak ısrarla kullandığı bitkiler üzerinde çalışmak daha çok verim sağlayacaktır. Bu sayede hem elde edilen veriler bilimsel olarak ispatlanır, hem de zaman ve maddi bakımdan kısıtlı imkânlarla sahip araştırmacıların bu tarz kayıpları önlenir (Sadıkoğlu 1998).

Ülkemiz zengin bir flora ve kültür mirasına sahip olmasına rağmen Anadolu'da yabani bitkilerin halk arasındaki tedavi, gıda ve diğer amaçlarla kullanılışını konu alan bilimsel nitelikte çalışma sayısı çok azdır (Şimşek ve ark. 2002).

Bu çalışma Doğu Anadolu Bölgesi illerinden Erzincan sınırları içerisinde bulunan Üzümlü ilçe merkezi ve çevre köylerde yaşayan halkın çeşitli amaçlarla kullandığı bitkilerin yöresel ve bilimsel adlarının tespiti, bu bitkilerden faydalanma amaç ve şekillerinin belirlenmesi ile elde edilen bilgilerin kaydedilmesi sonucu oluşan kaynak bir çalışmadır. Bu çalışma halkın çoğunlukla deneme yanılma yöntemi ile tespit edip nesiller boyunca aktarmaya çalıştığı, bitkilerin kullanımına ilişkin bilgiler, yeni dönemin ilgisizliği ve önceki neslin, yaşlılığın

etkisi ile unutkan olması ya da bu dünyadan ayrılması gibi etkenler sonucu yok olup gitmesini önlemek amacıyla yapılmıştır.

Üzümlü ve çevresinin çalışma alanı olarak seçilmesinin başlıca sebepleri arasında;

1. Bu alanda günümüze kadar etnobotanik bir çalışmanın olmaması,
2. Yörenin floristik zenginliğe sahip olması ve bunun araştırmaya değer bulunması,
3. Elde edilen bilgilerin daha sonra yapılabilecek olan çalışmalara kaynak olması,
4. Yörede özellikle nüfus artışı, yanlış otlatma, bilinçsizce bitki tohum ve soğanlarının toplanıp satılması ile yangın gibi sebeplerden etnobotanik değeri olan bitkilerin neslinin tükenmesi,
5. İnsanlar ilaç ve gıda ihtiyaçlarını daha kolay yollardan karşılamaya başladıklarından etnobotanik bilgilerin azalması,
6. Bölge halkının yörede hangi bitki türlerini, ne amaçla ve nasıl kullandığı hakkında bilgileri kayıt altına almak,
7. Bitkileri hayatının her safhasında kullanıp adeta bitki ile iç içe yaşayan insanların dünyadan ayrılmaları ile sahip oldukları bilgilerin tamamen yok olup gitmesi kaygısı.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Baytop, T. , (1999) “ Türkiye’de Bitkiler ile Tedavi (Geçmişte ve Bugün) ” adlı eserde binlerce yıldan beri kullanılan şifalı bitkilerin tarihsel gelişimi, çeşitli dillerde isimleri, yetiştirilmeleri, drogların hazırlanması, tıbbi bitkilerin kimyasal bileşimleri, etkileri ve kullanılış yöntemleri hakkında genel bilgiler verilmiştir. Eserin ana bölümünde ise, Türkiye’nin kullanılan tıbbi bitkilerinin familyaları, botanik özellikleri, kimyasal bileşimleri, yöresel isimleri, kullanılış şekilleri konusunda bilgi verilmiştir. Ayrıca eserin sonunda 97 bitkinin resimleri verilmiş, tüm bitkiler tedavi etkilerine göre sınıflandırılmıştır. Bu eserde dünyanın tüm bitkilerinin sayısının yaklaşık 750.000-1.000.000 arasında olduğunu, bunların yaklaşık 20.000 türünün tıbbi amaçla kullanıldığını, Türkiye’de ise ancak 500 kadar türün tedavi amacıyla kullanıldığını belirtmiştir.

Ali-Shtayeh ve Ark. (2000), “Ethnobotanical Survey in the Palestinianarea: a Classification of the Healing Potential of Medicinal Plants”adlı çalışmada 165 bitki türünün 21 tanesi deri hastalıklarını hafifletici, 17 tanesi üriner sistem hastalıkları, 16 tanesi sindirim sistemi ve 9 tanesinin diğer hastalıklara iyi geldiğini tespit etmiştir. Bitkileri popüler ve popüler olmayan şeklinde 2 gruba ayırmış, 59 türün kansere ve prostata karşı etkili olduğu tespit etmiştir.

Pieroni (2000),“Medicinal Plants and Food Medicines in the Folk Traditions of the Upper Lucca Province, Italy” adlı çalışmada aralarında kullanımı yaygın olmayan *Ballota nigra* besleyici koruma, *Lilium candidum* çiçek soğanları zona hastalığını tedavide, *Parmelia* sp. safra arttırıcı, *Crocus napolitanus* çiçeklerinin antiseptik olarak, *Prunus laurocerasus* sert çekirdekli meyvesi hipotansiyon için ve kestaneden şarap yapımında kullanıldığı tespit etmiştir. Birçok doğal bitkinin salata olarak yendiği, kaynatılarak kan ve bağırsak temizleyici olarak, *Bryonia dioica* köklerinin siyatiğe karşı ve ayın bitkilerinin de nazara karşı kullanıldığını belirlemiştir. 120 türün Latince ismi, yerel ismi, kullanılan kısımları kullanım amaçları hakkında bilgi vermiştir.

Keskin ve Alpınar, (2002) “Kışlak (Yayladağı-Hatay) Hakkında Etnobotanik Bir Araştırma” adlı araştırmada halk arasında kullanılan bitkilere ait 94 yöresel ad ve 32 kullanış şekli yer almaktadır. Bilimsel karşılıkları ile verilen bu adlardan 46 tanesi ilk kez saptanmış, 13 tanesinin ise farklı bitkiler için kullanıldığı belirtilmiştir.

Şimşek ve Ark. (2002) “Anadolu’da Halk Arasında Bitkilerin Kullanış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Çalışma” adlı çalışmada 14 il, ilçe ve köylerinde bulunan 2246 kişi ile yapılan anketler sonucu *Plantago sp.*, *Malva sp.*, *Rumex sp.*, *Thymus sp.*, *Urtica sp.*, *Chenopodium sp.* ve *Rosa sp.* cinslerinin sık olarak kullanıldığı ve halk arasında bu türlerden genel olarak ağrı kesici, kanser, hemoroit, diyabet, romatizma ve çeşitli iltihaplı rahatsızlıkların tedavisinde yararlanılmakta olduğu tespit edilmiştir.

Akpınar ve Ark. (2004), “Üzümlü (Cimin)” adlı eserde Üzümlü ilçesinin tarihini ve tarihteki önemini; bu süreç boyunca meydana getirilen eserleri ve onlara ait kalıntıların belgelenmesini, yörenin dil ve folklorik unsurları ile kültür yapısını, coğrafyası ile günümüzdeki durumundan bahsedilmiştir.

Cano ve Volpato (2004), “Herbal Mixtures in the Traditional Medicine of Eastren Cuba” adlı araştırmada Doğu Küba’da şifalı ot ve karışımları konusunda uzman 130 insanla görüşerek 170 bitki türü ve 199 kullanılan formül belirlemiştir. *Cocos nucifera*, *Biden spilosa*, *Cissus sicyoides*, *Erythroxylum havanense*, *Stachy tarphetajamatensis* türlerinin sık kullanıldığını tespit edilmiştir.

Malyer ve Ark. (2004), “Tekirdağ ve Çevresindeki Aktarlarda Satılan Bazı Bitkiler ve Tıbbi Kullanım Özellikleri” adlı araştırmada Tekirdağ ve yakın çevresindeki aktarlar ile üç köy halkından elde edilen bilgiler doğrultusunda tedavi amacıyla sıklıkla kullanılan ve yabani olarak yetişen bazı bitkilerin hangileri olduğu ve bu bitkilerin hangi amaçlarla nasıl kullanıldığı belirlenmiştir. En çok kullanıma sahip olan 40 bitki seçilmiş ve tür teşhisleri belirlenerek tıbbi kullanım özellikleri yöresel olarak araştırılmıştır.

Özgen ve Ark. (2004), “Ilıca (Erzurum) İlçesine Bağlı Köylerde Tedavi Amacıyla Kullanılan Bazı Türlerde Antibakteriyel Aktivite Tayinleri” adlı makalede Ilıca (Erzurum)’ya bağlı köylerde, daha önce yapılan alan çalışması ile halk arasında tedavide kullanılan türler saptanmıştır. İncelenen türlerden hiçbirinin, seçilen mikroorganizmalar üzerinde antibakteriyel aktivite göstermediği tespit edilmiştir.

Özgökçe ve Özçelik (2004), “Ethnobotanical Aspects of Some Taxain East Anatolia, Turkey” adlı çalışmada 1995-2002 yılları arasında Doğu Anadolu Bölgesinde gerçekleştirilen etnobotanik taramalar sonucu, bölgede yayılış gösteren bazı tıbbi bitkiler bu çalışmada liste halinde verilmiştir. Değişik amaçlarla kullanılan 71 faydalı bitki hakkında bilgiler verilmektedir. Kaydedilen verilerden 20'si ilk kez sunulmuştur. Çalışmayı oluşturan bitkilerin yöresel isimleri ve tıbbi kullanımları verilmiştir.

Elçi ve Sadık , (2006) “ Güdül (Ankara) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri” adlı araştırmada 18 familyaya ait 23 bitkinin halk ilacı olarak ve 6 familyaya ait 11 bitkinin besin olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Ezer ve Arısan Mumcu (2006), “Folk Medicines in Merzifon (Amasya, Turkey)” adlı çalışmada Merzifon ilçesinde çoğu bitkisel olmak üzere halk ilacı olarak kullanılan doğal kaynaklar araştırılmıştır. Merzifon’da 35 bitki ve 4 hayvan türü ile 3 hayvansal ve 1 inorganik kaynağın çeşitli şekillerde halk ilacı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan halk ilaçlarının yöresel adları, tedavide kullanılan kısımları, hazırlanış şekli, geleneksel kullanımı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bitkisel halk ilaçları en çok sindirim sistemi hastalıkları ile kalp ve dolaşım sistemi bozukluklarına karşı kullanılmaktadır. Bulgular Türkiye’de daha önce yayınlanmış çalışmalarla karşılaştırılmış 4 türe ait yeni yöresel ad ve 6 bitkiye ait farklı kullanışlar bulunmuştur. Ayrıca, *Scorzonera eriphora* DC. ve *Beta trigyna* Waldst & Kit. bitkilerinin ilk defa bu çalışmada Türkiye’de halk ilacı olarak kullanıldığı bulunmuştur.

Koçyiğit ve Özhatay (2006), “Wild Plants Used As Medicinal Purpose in Yalova (Northwest Turkey)” adlı makalede araştırma bölgesinden 99 tür toplandığı belirtilmiştir. Bunlardan tıbbi amaçlı kullanılan 27 familyaya ait 45 doğal taksonun kullanılış nedenleri uygulanış şekilleri ile birlikte verilmiştir.

Mart (2006), “Bahçe ve Hasanbeyli (Osmaniye) Halkının Kullandığı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Yönden Araştırılması” adlı çalışmada Bahçe ve Hasanbeyli (Osmaniye) halkının kullandığı doğal bitkileri belirlemek amacıyla, 2004-2006 yılları arasında yapılmıştır. Bölge halkıyla yapılan görüşmeler sonucunda 33 familya ve 69 cinse ait 79 taksonun çeşitli amaçlar için (gıda, ilaç, ev eşyası, süs eşyası, kereste, boya, inançsal) kullanıldığı saptanmıştır.

Akan ve Ark. , (2008) “Arat Dağı ve Çevresinde (Birecik, Şanlıurfa) Etnobotanik Bir Araştırma” adlı çalışmada 49 familya ve 193 cinse ait 299 taksonun 170’sinin etnobotanik özelliğinin olduğu tespit edilmiştir. Bunlardan 59’u yem, 33’ü yiyecek, 19’u yakacak, 17’si tıbbi amaçlı, 13’ü zararlı, 8’i süpürge yapımında, 5’i süs bitkisi, 5’i boya, 3’ü oyun amaçlı (çocuklar için) ve 11’i de diğer amaçlarla kullanıldığı belirtilmiştir. Yöre halkı tarafından 33 bitkiye sadece isim verilmiş olup, bu bitkilerin herhangi bir kullanımı bulunmadığı tespit edilmiştir.

Aksakal ve Kaya, (2008) “Erzurum ve Çevresinde Halk Tarafından Gıda Amaçlı Olarak Kullanılan Bitkiler” adlı çalışmada çoğunlukla Lamiaceae (Ballıbabagiller), Rosaceae (Gülgiller), Apiaceae (Maydanozgiller) ve Asteraceae (Topluçiçekgiller) familyalarına ait 72 tür belirlenmiştir. Bu türlerin Latince isimlerinin yanı sıra yöresel isimleri ve kullanılan kısımları belirlenmiştir. Belirlenen bitkilerin çiğ veya pişirilerek tüketildiği, bazılarının baharat, bazılarının ise turşu yapımında kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çömlekçioğlu ve Karaman (2008), “Kahramanmaraş Şehir Merkezindeki Aktarlarda Bulunan Tıbbi Bitkiler” adlı çalışmada şehir merkezinde bulunan 17 aktara anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Yapılan anket ile aktarlarda satılan bitkilerin latince isimleri, yerel isimleri, kullanılan kısımları, tıbbi kullanımları, bitkilerin kullanıma hazırlanışları belirlenmiştir. Araştırmaya göre 178 adet bitkiden 14 adedi Asteraceae, 12 adedi Fabaceae, 11 adedi Lamiaceae, 9 adedi Rosaceae ve 9 adedi Apiaceae familyalarına ait olduğu tespit edilmiştir. Aktarlarda satılan bitkiler genel olarak sindirim sistemi (49 bitki), idrar yolları (34 bitki), solunum (20 bitki), şeker(14 bitki), kalp-damar ve kolesterol (9 bitki) hastalıklarında ve yatıştırıcı olarak (9 bitki) kullanıldığı tespit edilmiştir. Bitkilerle tedavinin çoğunlukla bitkilerin tek olarak kullanılması ile gerçekleştirildiği, bununla birlikte bitkilerin karışımlar şeklinde de önerildiği tespit edilmiştir. Genel olarak kaydedilen bitki türlerinin bölge halkı tarafından bilindiği saptanmıştır. Aktarlardan toplanan yerel etnobotanik bilgiler ve ilgili literatürler karşılaştırılmış ve ishal, kusma, bulantı, pisik, el bakımı, romatizma, bel kayması ve sinüzit için Kahramanmaraş’ta kullanılan altı farklı karışım yeni bilgi olarak sunulmuştur.

Kandemir ve Türkmen, (2008) “The Flora of Üzümlü-Sakaltutan (Erzincan-Gümüşhane)” adlı çalışmada 2001 ve 2006 yıllarında Üzümlü ile Sakaltutan (Erzincan-Gümüşhane) arasında kalan bölgenin florası tespit edilmiştir. Çalışma sırasında 5210 bitki örnek toplanmıştır. Araştırma alanından, 73 Familya ve 344 cinse ait 960 takson (tür ve tür altı kategoriler)

belirlenmiştir. En çok tür içeren familyalar sırasıyla, Asteraceae (152 takson), Brassicaceae (78 takson), Fabaceae (73 takson), Caryophyllaceae (64 takson) ve Lamiaceae (62 takson), en fazla takson içeren cinslerin ise sırasıyla, Astragalus L. (30), Silene L. (27), Allium L. (18), Tanacetum L. (14), Centaurea L. (13) ve Alchemilla L. (13) olduğu belirlenmiştir. Endemik taksonların sayısı 211 ve endemizm oranı % 21,95 olduğu saptanmıştır. Bitki coğrafyası elementlerinin dağılımı İran-Turan 327 (% 34,02), Avrupa-Sibirya 65 (% 6,76), Akdeniz 22 (2,28) ve floristik bölgesi bilinmeyen 569 (% 59,2) şeklinde olduğu belirtilmiştir. 151 taksonun B7 karesi için yeni kayıt olduğu belirlenmiştir.

Vural (2008), “Honaz Dağı ve Çevresindeki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri” adlı çalışmada Denizli il sınırlarındaki Honaz Dağı ve Çevresinde yetişen doğal bitkilerin 356 farklı kullanımını kaydedilmiştir.

Yapıcı ve Ark. , (2009) “Kurtalan (Siirt) İlçesini Etnobotanik Özellikleri” adlı çalışmada 34 bitkinin mahalli isimleri ve kullanım alanları tespit edilmiştir. Bunların 23’ü tıbbî, 4’ü gıda, 7’si de diğer alanlarda (yakacak, hayvan yemi vb.) kullanıldığı belirtilmiştir.

Kendir ve Güvenç, (2010) “Etnobotanik ve Türkiye’de Yapılmış Etnobotanik Çalışmalara Genel Bir Bakış” adlı çalışmada 1998–2008 yılları arasında yapılmış 91 etnobotanik çalışma değerlendirilmiş ve özetlenmiştir. Çalışmalar incelendiği zaman, en fazla etnobotanik çalışmanın İç Anadolu Bölgesi’nde yapıldığı, Kırıkkale ve Batman illerinde yapılan etnobotanik çalışmanın henüz olmadığı saptanmıştır. Yine bu çalışmalarda halkımızın bitkileri en çok tedavi amacıyla ve gıda olarak kullandığı tespit edilmiştir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

Bitki numuneleri, 2010 ve 2011 yıllarında uygun vejetasyon dönemlerinde Üzümlü ilçe merkezinden ve köylerinden toplanmıştır. Bilgi toplamak için ise ilçe merkezindeki, merkeze bağlı beldelerdeki, köylerdeki ve Erzincan merkezine yerleşmiş ancak ilçe ile bağlantısı devam eden kişiler ile görüşülmüştür.

Bitki örnekleri ve ilgili bilgilerin ev ziyaretlerinde görüşülen yöre insanından, köy kahveleri ve bahçelerde oturan yöre halkından; pazarlarda ürünlerini satışa sunan köylüler ile bu ürünleri alan yerli halktan; köylerde yaşayan yaşlılardan ve yaşlı yakınlarından, çobanlardan, yaylalara göç eden bazı göçebe halktan ve arıcılardan alınmıştır. Araştırılan bitkiler ile ilgili tarafımızdan çok sayıda fotoğraf çekilmiş ve bunlardan önemli gördüklerimize tezde yer verilmiştir.

Etnobotanik verilerin derlenmesi için 3 belde ve 22 köye gidilerek, ismini veren 57 kişi ile birebir görüşülmüştür. Ayrıca bilgi alınmasına rağmen ismini vermek istemeyen 93 kişi ile de görüşülmüştür.

Araştırma bölgesinden toplanan taksonların hangi amaçlarla kullanıldığı yöre halkıyla yapılan anketler sonucunda belirlenmiştir. Anket uygulanan kişilere, kullandıkları bitkiler ile ilgili aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

- Yakın çevrede toplanan ve kullanımı olan bitkilerin neler olduğu,
- Bitkiye verilen yöresel isimler,
- Bitkiden yararlanma yolları,
- Bitkinin toplanma şekli ve bitkinin hangi kısımlarının toplandığı,
- Bitkinin toplanan kısımlarının nasıl kullanıldığı.

Sorulardan alınan cevaplar anket defterine işlenmiştir. Cevapların güvenilirliğinden emin olmak için, bitkinin komşu köylerdeki kullanım amacı da araştırılmış ve cevaplar kontrol edilmiştir. Bitkilerin kullanımı anket defterine işlenirken, bir bitki türü ile ilgili en az iki kişinin ortak cevaplar vermiş olmasına dikkat edilmiştir.

Toplanan bitki örnekleri bilinen herbaryum teknikleri ile kurutulmuştur. Bu bitki örnekleri, “Flora of Turkey and the East Aegean Islands (Davis, P.H. , (Ed.) (1965–1988); Güner ve diğ.

(2001))” adlı eserlerden yararlanılarak teşhis edilmiştir. Teşhis edilen örnekler, Flowers of Turkey (Gerhard Pils, 2006) ve Türkiye’nin Çayır ve Mera Bitkileri (Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı, 2008)’ndan karşılaştırılarak kontrol edilmiştir. Daha sonra Erzincan Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Herbaryumunda bulunan örneklerle örneklerimiz karşılaştırılarak, teşhise kesinlik kazandırılmıştır. Herbaryum kartonlarına yapıştırılan ve etiketlenen örneklerimiz, kurulum aşamasında olan Erzincan Üniversitesi Herbaryumumuzda muhafaza edilmektedir.

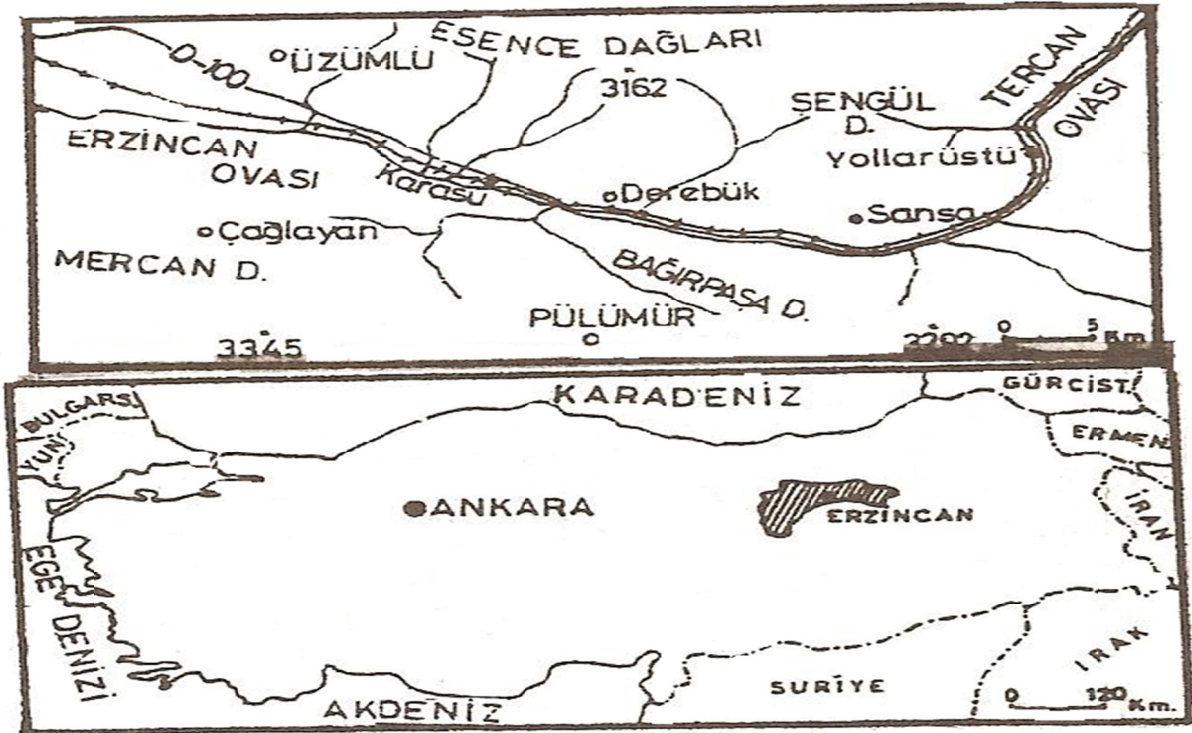
Araştırma sonuçları bulgular kısmında familyalar başlığı altında alfabetik sıraya göre verilmiştir. Bulgular kısmında bitkilerin bilimsel adı, lokalitesi, yöresel adı, genel adı kullanılan kısımları, kullanım amacı ve kullanım şekli sırası ile verilmiştir.

4. ÜZÜMLÜ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

4. 1. Coğrafi Durumu

Üzümlü ilçesi, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nde, Erzincan ili sınırları içerisinde yer almaktadır. İlçe arazisinin büyük bölümü (% 80) Erzincan havzasının kuzeyinde uzanan Esence dağları (3549 m.) sahasında, küçük bir bölümü (% 20) ise Erzincan ovasında (1200 m.) bulunmaktadır. İlçe, kapladığı alan itibariyle Otlukbeli'nden (254 km².) sonra Erzincan'ın ikinci küçük ilçesi olup, yüzölçümü 410 km².dir (Akpınar, 2004).

İlçenin kuzey sınırı Erzincan ovası ile Çayırılı ovası arasında su bölümü çizgisi oluşturan dağların zirvelerinden geçirilmiştir. Doğuda Sansa Boğazı'nın büyük bir bölümünü sınırları içerisine alan Üzümlü'nün güney sınırı genel olarak Karasu ırmağını takip eder. İlçeyi Erzincan Merkez İlçe' den ayıran sınır, güneyde Denizdamı köyü ile kuzeyde Esence dağlarının zirvelerinden biri durumundaki Dağınık dağı (3463 m.) arasında çekilen bir hatla belirlenmiş olup, herhangi bir doğal çevre unsuruna dayanmamaktadır (Akpınar, 2004).

Şekil 4. 1. Üzümlü İlçesinin Konum Haritası (Akpınar, 2004, s. 70)

Şekil 4. 2. Üzümlü İlçesinin Topografya Haritası (Akpınar, 2004, s. 75)

4. 2. İklim

Doğu Anadolu Bölgesi'nde yükselti, denizden uzaklık ve özellikle Sibiryaya Yüksek Basınç Merkezi gibi faktörlerin etkisiyle yaz-kış sıcaklık farkları belirgin, kışları soğuk ve kar yağışlı, yazları ise kısa fakat oldukça sıcak geçen karasal bir iklim tipi hüküm sürmektedir. Karasallık şiddeti belirgin olup, bu durum bölgenin sıcaklık, basınç ve yağış rejimlerinde, kar örtüsünün yerde kalma süresinde, daimi kar ve orman üst sınırı üzerinde kendini açıkça gösterir. Bölge, aralarında Erzincan ovasının da bulunduğu depresyonlar dışında genel olarak 500 mm'nin üzerinde yağış almaktadır (Akpınar, 2004).

Üzümlü ve çevresi kasım-nisan aylarında, Doğu Anadolu Bölgesi üzerinde egemenlik kuran Sibiryaya kökenli karasal hava kütlelerinin etkisi altında kalır. Kuru ve soğuk karakterli bu hava kütleleri, genel olarak yağış getirmekten uzaktırlar. Ancak yine de bu dönemde saha, Akdeniz veya Avrupa üzerinden doğuya doğru sokulan gezici minimumların etkisiyle az da olsa yağış alabilmektedir. Yaz mevsiminde ise, tropikal kökenli hava kütlelerinin egemenliği altına girer. Yüksek sıcaklık ve düşük nem koşullarından kaynaklanan kuraklık, yaz mevsiminin en belirgin özelliği olduğu belirtilmiştir(Akpınar, 2004).

Üzümlü ilçesinin iklim özellikleri için Üzümlü Meteoroloji İstasyonu olmadığından dolayı, Erzincan Meteoroloji İstasyonu'na ait verilerden yararlanılmıştır. 1975-2010 dönemine ait verileri değerlendirecek olursak;

Tablo 4. 1. Erzincan İli'nin sıcaklık verileri

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Sıcaklık (°C)	-2,7	-1,0	4,4	10,8	15,5	20,1	24,0	23,9	18,9	12,0	5,2	0,0	10,9
Minimum Sıcaklık (°C)	-6,5	-5,1	-0,4	5,2	8,9	12,6	15,9	15,5	10,9	6,1	0,6	-3,6	5,0
Maksimum Sıcaklık (°C)	1,9	3,9	10,0	16,8	22,0	27,0	31,5	31,9	27,5	19,9	11,5	4,5	17,4

İstasyonun Çalışma Süresi: 1975- 2010 (Anonim, 2011)

Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınan 35 yıllık veriler incelendiğinde ekstrem sıcaklık verileri şöyle görülmektedir: İlde en düşük sıcaklık -6,5°C ocak ayında, en yüksek sıcaklık ise 31,9°C ağustos ayında olduğu tespit edilmiştir.

Aşağıdaki tabloda, Erzincan iline yıl boyunca düşen yağışın, aylara göre dağılımı görülmektedir: (Tablo 4. 2)

4.2. Erzincan İli'nin aylık ortalama ve yıllık toplam yağış miktarları (mm)

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Aylık Toplam Yağış(mm)	26,1	29,6	41,8	54,1	53,2	29,2	9,0	6,4	14,8	46,7	40,9	28,2	380,0

İstasyonun Çalışma Süresi: 1975- 2010 (Anonim, 2011)

Araştırma alanında en çok esen rüzgarın yönü ve estiği aylar, tablo 4. 3'de verilmiştir:

4. 3.Erzincan İli'ne ait ortalama rüzgar hızı ve yönü verileri

Aylar	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Hakim Rüzgar Yönü	ESE	ESE	ESE	ESE	ESE	NNW	NNW	NNW	NNW	ESE	ESE	ESE	ESE
Rüzgar Hızı(m/sn)	1,2	1,4	1,7	2,0	1,7	1,8	2,0	1,8	1,4	1,1	1,2	1,3	1,6

İstasyonun Çalışma Süresi: 1975- 2010 (Anonim, 2011)

4. 3. Bitki Örtüsü

Üzümlü ilçesi ve çevresi doğal bitki örtüsü bakımından İran-Turan Fitocoğrafya Bölgesi içerisinde değerlendirilmektedir. Doğal ve antropojen stepler, park görünümlü kuru ormanlar ve dağ çayırları sahada yayılış gösteren başlıca bitki toplulukları olduğu bilinmektedir (Akpınar, 2004).

Doğu Anadolu Bölgesi'nin bütün depresyonları gibi Erzincan ovası da ilkbahar mevsiminin ortalarında havaların ısınmasıyla birlikte yeşeren ve çiçek açan, yaz sonlarına doğru ise kuraklığın etkisiyle kuruyarak ortadan kalkan doğal step kaplı olduğu belirtilmektedir. Sütleşen (*Euphorbia* sp.), Gelincik (*Papaver rhoeas*), Ayrık otu (*Agropyrum* sp.), Sığırkuyruğu (*Verbascum* sp.) ve Deve dikenini (*Alhagi camelorum*) ovadaki yaygın step elemanları, Esence dağlarının ovaya bakan yamaçlarının büyük bir bölümü, öbekler halinde ağaç topluluklarının da görüldüğü antropojen step sahası durumunda olduğu belirtilmiştir. Bu kesimdeki step elemanları daha uzun boylu ve uzun ömürlüdürler. Geven (*Astragalus* sp.), Yavşan otu (*Artemisia fragans*), Kekik (*Thymus* sp.) ve Sığırkuyruğu (*Verbascum* sp.) en yaygın otsu türleri; Karamuk (*Berberis vulgaris*), Kuşburnu (*Rosa canina*), Karaçalı (*Paliurus aculeatus*), Böğürtlen (*Rubus* sp.) ve Alıç (*Crataegus orientalis*) ise başlıca çalı ve ağaççıkları meydana getirdiği belirtilmiştir (Akpınar, 2004).

İlçe ormanlar bakımından nispeten fakirdir. Topraklarının % 16 kadarı (54,4 km².) ağırlıklı olarak Meşe (*Quercus* sp.) ve Adi Ardıç (*Juniperus communis*)' tan oluşmuş orman örtüsüyle

kaplı olduğu, ayrıca ilçenin yüksek kesimlerinde (Üzümlü'nün Küçük Mezra mevkiinde olduğu gibi) az da olsa sarıçam (*Pinus silvestris*) topluluklarına rastlanabildiği belirtilmiştir. Yöredeki orman alanlarının büyük bir bölümü ilçenin doğusunda, Esence dağların Sansa Boğazı'na bakan yamaçları üzerinde bulunur. Hâlihazırda çevre köylerin kışlık yakacak ihtiyacını karşılamaktan başka bir ekonomik fonksiyonu olmayan bu ormanların yenileştirilmesine yönelik çalışmalar yapıldığı belirtilmiştir (Akpınar, 2004).

Şekil 4. 3. *Papaver rhoeas*

Şekil 4. 4. Doğal Olarak Yetişen Ağaçlar

4. 4. Ekonomisi

Üzümlü ilçesinin temel ekonomik faaliyetleri tarım ve hayvancılıktır. Atölye tipi küçük imalathaneler dışında sanayi tesisinin olmadığı ilçede, kayda değer bir maden işletmesi de yoktur. Sansa boğazı çevresinde yoğunlaşan ve büyük bir bölümünü meşe ağırlıklı bozuk baltalıkların oluşturduğu ormanlar ise, çevre köylerin kışlık yakacak ihtiyaçlarını karşılamanın dışında fazla bir ekonomik anlam taşımaz. Yerleşim birimlerinin Erzincan il merkezine yakın olmalarından dolayı, yörede sebze komisyonculuğu ve küçük çaplı alım-satım işleri dışında ticaret pek fazla gelişmemiştir. Bunun yanında uluslararası nitelikteki E 80 karayolunun ilçeden geçmesi, yörede nakliyecilik faaliyetlerini olumlu yönde etkilemektedir. İlçe yüzölçümünün 162 km², kadarını (% 39,5) tarım arazileri oluşturmaktadır. Esasen yörede ekili-dikili arazilerin oranı ülke ortalamasının (% 33,9) üzerindedir. Ancak ilçe nüfusunun fazla oluşu ve tarım dışı geçim imkanlarının kısıtlılığı nedeniyle mevcut tarım arazileri ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Ayrıca tarım topraklarının yarıdan fazlasında (% 56,2) kuru tarım tekniği uygulanmaktadır. Kuşkusuz bu durum verimi azaltmakta ve yetiştirilen ürün çeşidini tahıllar gibi ekonomik değeri nispeten düşük olan ürünler ile sınırlandırmaktadır. Bütün bunlara ek olarak, sahada tarım topraklarının nüfusun dağılışına paralel bir dağılışı göstermediğini de belirtmektedir (Akpınar, 2004).

İlçede ekimi yapılan ürünlerin başında buğday (5200 ha.) ve arpa (1280 ha.) gelmektedir. Fasulye, şeker pancarı, yem bitkileri (yonca, korunga ve fiğ) , sebzeler (soğan, domates, hıyar, lahana, biber, karpuz, kavun, kabak gibi) ekimi yapılan diğer tarla kültürleridir. Yörede tarla

tarımının ova tabanı ile birikinti yelpazeleri üzerinde yoğunlaştığı bunun yanında vadi içlerinde de küçük çaplı ekip-biçme faaliyetleri söz konusu olduğu belirtilmiştir (Akpınar, 2004).

İlçenin tarımsal faaliyetleri arasında meyve yetiştiriciliğinin ayrı bir yeri vardır. Özellikle Esence dağlarının güney etekleri bakı faktörünün etkisiyle güneşten daha fazla yararlanma imkânı, volkanik tüfler ve taşınmış materyal üzerinde gelişmiş verimli toprakların varlığı, hafif ve orta meyilli arazilerin geniş yer tutması ve sulama suyu kaynaklarının bolluğu gibi uygun doğal çevre koşulları dolayısıyla meyvecilik alanı haline geldiği belirtilmiştir. Bunda bölgesel ve ulusal pazarlara olan ulaşım kolaylığının da payı vardır. Yörede başta Üzümlü olmak üzere Geyikli, Çadırtepe, Bayırbağ, Karakaya, Pişkidağ, Demirpınar ve Avcılar köylerinde yoğun bir meyvecilik faaliyeti söz konusudur. Yetiştirilen meyvelerin başında üzüm (530 ha.) geldiği belirtilmiştir. Hemen tamamı yaş olarak tüketilen üzüm cinsleri arasında Cimin üzümü olarak literatüre girmiş uluslararası patente sahip sofralık siyah üzüm ön plâna çıkmaktadır. Cimin üzümü; Erzincan, Erzurum ve Trabzon gibi bölgesel pazarlar yanında ulusal pazarlarda da alıcı bulabilmektedir. Elma, armut, kayısı, dut, erik, kiraz, vişne, ceviz ve şeftali yörede yaygın olarak yetiştirilen diğer meyveler olduğu belirtilmiştir (Akpınar, 2004).

Şekil 4. 5. Bir Üzüm Bağından Görünüm

Üzümlü ilçesinde doğal çevre özelliklerinin bir sonucu olarak Esence dağları sahasındaki köylerde hayvancılık birincil ekonomik faaliyet olarak ön plâna çıkar. İlçede çayır-mera arazileri 12,8 km².lik bir alan kaplamaktadır. Dağlık kesimdeki mera arazileri yanında, ova tabanında da geniş mera alanları söz konusudur. Yörede 2003 yılı itibariyle 5340 büyükbaş, 21300 küçükbaş olmak üzere toplam 26640 baş hayvan beslendiği, bu durumda teorik olarak yüz kişiye elli üç baş hayvan düştüğü belirtilmiştir. İlçe de hayvancılığının yapısı incelendiğinde, etek köylerinde geçim tipi büyükbaş hayvancılığın, Altınbaşak ve Denizdamı gibi ova köylerinde ticarî tip büyükbaş hayvancılığın, Esence dağları sahasındaki köylerde ise koyun ağırlıklı küçükbaş hayvancılığın ağırlık kazandığı belirtilmektedir. Hayvan varlığı içerisinde sığırlardan Doğu kırmızısı, koyunlardan ise Karaman gibi yerli cinsler çoğunlukta olmakla birlikte, son yıllarda melez ve kültür ırkı hayvanların sayısında belirgin bir artış söz konusudur. Bunların yanında ilçede tavukçuluk işletmeleri ve arıcılıkla uğraşanların sayısı da giderek arttığı belirtilmiştir (Akpınar, 2004).

Şekil 4. 6. Yerel Halkın Geçimlerini Sağladıkları Bir Keçi Sürüsü

5. BULGULAR

5. 1. FAMILİYALAR

5. 1. 1. AMARANTHACEAE

Bilimsel Adı: *Amaranthus retroflexus* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çardaklı köyü, Mehmet Türk'ün Bahçesi, 13.06.2010

Yöresel Adı: Kırmızı pancar

Genel Adı: Kırmızı köklü tilkikuyruğu

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Soğan yağda kavrulup üzerine doğranmış kırmızı pancar yaprakları, tuz ve kırmızıbiber ilave edilip pişirilmektedir.

5. 1. 2. APIACEAE

Bilimsel Adı: *Anethum graveolens* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Ocakbaşı Köyü, Bahçe içi, 18.07.2010

Yöresel Adı: Dereotu

Genel Adı: Dereotu

Kullanılan Kısımları: Dal, yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Yaprak ve dalları aç karnına iştahı azaltması için yenilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Dal, yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Yemek ve salatalara tat vermek için kullanılır.

Bilimsel Adı: *Astrodaucus orientalis* (L.) Drude

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karacalar Köyü, Bahçe içi, 25.07.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Soğan yağda kavrulup üzerine yaprakları koyularak mıhlaması yapılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Echinophora* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Rukiye Karakaş'ın Bahçesi, 06.06.2010

Yöresel Adı: Çortik

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Ayranlı çorbalarda baharat olarak kullanılır.

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Temizlik

Kullanım Şekli: Tarla ve bahçelerde üzerlerine yapışan dikenleri temizlemek amacıyla kullanılır.

Bilimsel Adı: *Falcaria falcarioides* (Bornm. & Wolff) Wolff

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çardaklı köyü, Mehmet Türk'ün Bahçesi, 13.06.2010, Bayırbağ Yol kenarı, 16.05.2010

Yöresel Adı: Kazayağı

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Yağda kavru lan soğan üzerine ilave edilip kavrulduktan sonra yoğurtla tüketilmektedir.

Bilimsel Adı: *Petroselinum crispum* (Miller) A. W. Hill

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08. 2010

Yöresel Adı: Maydanoz

Genel Adı: Maydanoz

Kullanılan Kısımları: Dal, yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Suda kaynatılıp elde edilen sıvı idrar yollarındaki iltihabın giderilmesi için tüketilmektedir.

Suda kaynatılıp elde edilen sıvıya limon sıkılıp zayıflamak için aç karnına içinmektedir.

Gözlerin iyi görmesi için çiğ tüketilmektedir. Taze dallar iltihabı gidermesi için çiğ tüketilmektedir.

Bilimsel Adı: *Turgenia latifolia* (L.) Hoffm.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı: Pıtrak

Genel Adı: Geniş yapraklı pıtrak

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Yaprakları kekik gibi yemeklere tat vermek için kullanılıyor.

5. 1. 3. APOCYNACEAE

Bilimsel Adı: *Trachomitum venetum* (L.) Woodson subsp. *sarmatiense* (Woodson) Avestisian

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bulanık Köy Girişi, 18.07.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Kum zakkumu

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dallar

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Çiçekli dallar toplanıp evlerde vazoya koyulur.

5. 1. 4. ASTERACEAE

Bilimsel Adı: *Achillea biebersteinii* Afan.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karakaya, Mehmet Bal'ın Bahçesi,09.05.2010. Karacalar Köyü, 39 36 42 E, 39 55 09 N, 1545m, 25.07. 2010.Büyük Köy girişi, 08.08.2010.Çardaklı Köyü, 39 37 42 E, 39 47 24 N, 1231m, 13.06.2010. Tanyeli köyü girişindeki ilk bahçe, 27.06.2010

Yöresel Adı: Kılıç otu, Sarıçiçek

Genel Adı: Sarı civanperçemi

Kullanılan Kısımları: Çiçek ve yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekleri çay gibi demlenip astım tedavisinde ve kansere karşı kullanılmaktadır. Yaprakları kanayan bölgedeki kanın durdurulması için kullanılır.

Bilimsel Adı: *Anthemis cretica* L. subsp. *iberica* (Bieb.) Grierson

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karakaya, Mehmet Bal'ın Bahçesi, 09.05.2010.
Demirpınar Köyü, 39 37 47 E, 39 49 32 N, 1265 m, 13.06.2010

Yöresel Adı: Beyaz papatya

Genel Adı: Papatya

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Suda kaynatılıp elde edilen sıvı adet söktürücü, öksürük kesici, göğüs yumuşatıcı ve balgam söktürücü gibi hastalıkların tedavisi için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Çiçek Dalları

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekli dallar ile rengi açılışın diye saçlar yıkanmaktadır.

Bilimsel Adı: *Anthemis tinctoria* L. var. *tinctoria*

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 20.06.2010

Yöresel Adı: Sarıpapatya

Genel Adı: Papatya

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Artemisia austriaca* Jacq.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karacalar Köyü, Bahçe içi, 25.07.2010

Yöresel Adı: Palak süpürge otu

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Gövde, yaprak

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Gövde ve yapraklarından bahçeleri süpürmek için süpürge yapılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Carduus pycnocephalus* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Saka diken

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvanların yedikleri samanların içine dövülüp atılır.

Bilimsel Adı: *Centaurea depressa* M. Bieb.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Peygamber çiçeği

Genel Adı: Mavi peygamber çiçeği

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Otlanan hayvanlar tarafından yenmektedir.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Centaurea virgata* Lam.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Büyük köy, 39 38 09 E, 40 00 21 N, 1700 m, 08.08.2010

Yöresel Adı: Pıtrak

Genel Adı: Peygamber çiçeği

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Cichorium intybus* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tanyeli Köyü girişi, 20.06.2010. Büyük köy, Yol kenarı, 08.08.2010

Yöresel Adı: Sakız otu

Genel Adı: Yabani karahindiba

Kullanılan Kısımları: Kök

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kökündeki beyaz sütü sindirimi kolaylaştırmak için emilir.

Bilimsel Adı: *Echinops orientalis* Trautv.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Demirpınar Köyü Girişi, 13.06.2010. Derebük Köyü, Yol kenarı, 18.07.2010.Çamlıca Köyü, Yol Kenarı, 08.08.2010

Yöresel Adı: Topuz diken, Gavurbaşı

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Reseptakulum

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Kapitulumları temizlenip, geriye kalan yuvarlak reseptakulum yenir.

Bilimsel Adı: *Gundelia tournefortii* L. var. *tournefortii*

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı: Kenger

Genel Adı: Kenger, Sakız otu

Kullanılan Kısımları: Kök

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Köklerinden elde edilen sakız diş sağlığın da, diş etlerini kuvvetlendirici, ağız sağlığında ve iştah arttırıcı olarak çiğnenir.

Kullanılan Kısımları: Gövde, Kök

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Taze gövdesi soyulup yenir. Kökleri taze iken toplanıp dışı soyularak sütle haşlanır ve bulgur ilave edilip pilavı yapılarak yenmektedir.

Bilimsel Adı: *Helianthus annuus* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Çamlıca Köyü çıkışı yol kenarı, 08.08.2010

Yöresel Adı: Ayçiçeği

Genel Adı: Ayçiçeği

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Ayçiçeği dediğimiz tohumları çerez olarak yenmektedir.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvanların sütü bol olsun diye yedirilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Sap

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Tandır ve ocaklıklarda yakacak olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Helichrysum arenarium* (L.) Moench. subsp. *erzincanicum* Davis & Kupicha

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Ocakbaşı Köyü, Mehmet Polat'tan alındı.18.07.2010

Yöresel Adı: Altın otu

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dallar

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Suyla kaynatılıp elde edilen sıvı idrar yolları enfeksiyonlarına karşı kullanılır.

Bilimsel Adı: *Lactuca sativa* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi

Yöresel Adı: Marul

Genel Adı: Marul

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Salatalarda kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Senecio vernalis* Waldst. & Kit.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010

Yöresel Adı: Sarı papatya

Genel Adı: Kanarya otu

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Suyla kaynatılıp elde edilen sıvı soğuk algınlığı için içilir.

Bilimsel Adı: *Taraxacum* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişteki ilk bahçe, 25.04.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Tragopogon dubius* Scop.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ Köyü, Bahçe içi,06.06.2010. Çardaklı Köyü, Bahçe içi, 13.06.2010

Yöresel Adı: Yemlik

Genel Adı: Yemlik

Kullanılan Kısımları: Kök ve yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Taze yaprakları çiğ olarak veya pişirilerek yenir.

Bilimsel Adı: *Xeranthemum annuum* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karacalar Köyü, 39 36 42 E, 39 55 09 N, 1545 m, 25.07.2010. Çamlıca Köyü, Ali Can Tok'un Bahçesi, 08.08.2010.

Yöresel Adı: Süpürge otu, Dağ karanfili

Genel Adı: Kağıt otu, Ölmez otu

Kullanılan Kısımları: Gövde ve yaprak

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Dağ evlerini süpürmek için kullanılır.

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Arılar bal sırnı yapımı için bu çiçekten nektar almaktadırlar.

5. 1. 5. BERBERIDACEAE

Bilimsel Adı: *Berberis vulgaris* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Yol kenarı, 25.04.2010. Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010. Büyük Köy, 39 38 09 E, 40 00 21 N, 1700 m, 08.08.2010.

Yöresel Adı: Karamuk

Genel Adı: Kadıntuzluğu

Kullanılan Kısımları: Meyve ve yaprak

Kullanım Amacı: Gıda- Tıbbi

Kullanım Şekli: Meyve ve yaprakları çiğ olarak yenmektedir. Meyveleri ishali kesmek için kullanılır.

Kullanılan Kısımları: Kök

Kullanım Amacı: Boya

Kullanım Şekli: Köklerinin kaynatılması sonucunda oluşan suyu yün boyama kullanılmaktadır.

5. 1. 6. BETULACEAE

Bilimsel Adı: *Corylus avellana* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Yol kenarı, 25.04.2010

Yöresel Adı: Fındık

Genel Adı: Fındık

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda ve Tıbbi

Kullanım Şekli: Meyveleri besin olarak kullanılmaktadır. Ayrıca kolesterolü düşürmek için yenilmektedir.

5. 1. 7. BORAGINACEAE

Bilimsel Adı: *Alkanna orientalis* (L.) Boiss.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe köyü, Yamaçlar, 25.04.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Tosbağa otu

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Arılar bu bitkiden nektar alır.

Bilimsel Adı: *Anchusa arvensis* (L.) Bieb. subsp. *orientalis* (L.) Nordh.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Çiçeklerini çekip içindeki nektarı emilmektedir.

Bilimsel Adı: *Anchusa leptophylla* Roemer & Schultes

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karakaya, Yol kenarı, 09.05.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Sığırdili

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Cerintho minor* L. subsp. *auriculata* (Ten.) Domac

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Tanyeli Köyü Girişi, 27.06.2010

Yöresel Adı: Hışhış

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi ve Gıda

Kullanım Şekli: Yaprakları suda kaynatılır elde edilen sıvı vücuttaki ödemin gidermesi için içilmektedir.

Yapraklar yağda kavrulmuş soğan üzerine ilave edilerek pişirilmektedir.

Bilimsel Adı: *Heliotropium circinatum* Griseb.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Ocakbaşı köyüne 1 km kala, 18.07.2010. Büyük köy, 39 38 09 E, 40 00 21 N, 1700 m, 08.08.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Bambul otu

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

5. 1. 8. BRASSICACEAE(CRUCIFERAE)

Bilimsel Adı: *Arabis caucasica* Willd.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Dağ Yolu, 25.04.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Kafkas kaz teresi

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Brassica oleraceae* (L.) var. *italica* Plenck

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Brokoli

Genel Adı: Brokoli

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi-Gıda

Kullanım Şekli: Mideyi rahatlatması için çiğ veya haşlanıp yenilmektedir.

Haşlanıp doğranmakta üzerine tuz, yoğurt, tereyağı ilave edilip salata gibi yenilmektedir.

Bilimsel Adı: *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Çobançantası

Genel Adı: Kuşkuş otu

Kullanılan Kısımları: Taban yaprağı

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Yapraklar çiğ olarak doğranıp yağ ilave edilerek kullanıldığı gibi yağda kavrulmuş soğan üzerine ilave edilerek de kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Yaprak, çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Otlanan küçükbaş hayvanlar tarafından yenmektedir.

Bilimsel Adı: *Descurainia sophia* (L.) Webb ex Prantl

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010.Mehmet Türk'ün Bahçesi, 13.06.2010

Yöresel Adı: Süpürge otu

Genel Adı: Uzun süpürge otu

Kullanılan Kısımları: Gövde ve yaprak

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Tohumu döküldükten sonra sert bir zemin üzerine yerleştirilip üzerine ağırlık konularak düzleştirilmektedir. Dalların alt kısımları birleştirildikten aralarına bir sopa yerleştirilerek ip ya da bez parçaları ile bağlanarak süpürge yapılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Lepidium latifolium* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Tere

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Çiçek açmadan önce sebze olarak yenilir.

5. 1. 9. CAPRIFOLIACEAE

Bilimsel Adı: *Lonicera etrusca* Santi

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bahçe içi, 29.05.2011

Yöresel Adı: Hanımeli

Genel Adı: Hanımeli

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Viburnum opulus* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Karacalar Köyü Yol kenarı, 25.07.2010

Yöresel Adı: Girabolu

Genel Adı: Gilaboru, kartopu

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi-Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri taze olarak yenmektedir.

Kuru meyveleri kaynamış su içerisinde bir süre bekletilip içildiğinde böbreklerin çalışmasını, böbrek taşlarını ve kumlarını düşürür. Böbrek iltihabında kullanılmaktadır Ayrıca idrar yolları ve prostat rahatsızlıklarında da kullanılmaktadır.

5. 1. 10. CARYOPHYLLACEAE

Bilimsel Adı: *Gypsophilla aucheri* Boiss.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Karacalar köyü yakınları, yamaçlar, 25.07.2010. Büyük köy, 39 38 09 E, 40 00 21 N, 1700 m, 08.08.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Çöven

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Silene vulgaris* (Moench) Garcker var. *vulgaris*

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı: Gelinparmağı

Genel Adı: Adi nakıl

Kullanılan Kısımları: Yaprak ve gövde

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Taze gövdesi ve yaprakları doğranıp pişirilir ya da doğrudan gözlemelere konur.

5. 1. 11. CHENEPODIACEAE

Bilimsel Adı: *Beta vulgaris* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Süleymanlı Köyü, Tarla içi, 20.06.2010

Yöresel Adı: Şeker pancarı

Genel Adı: Yabani pancar

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Soğan yağda kavrulup üzerine doğranmış pancar tuz ve kırmızıbiber ilave edilip karıştırılmakta, bu karışım börek içi olarak kullanılmaktadır.

Yağda soğan kavrulurken pancar yaprakları doğranıp üzerine ilave edilmekte, içine bir avuç bulgur ve bir miktar tuz katılarak pişirilmektedir.

Bilimsel Adı: *Chenopodium album* L. subsp. *album*

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çardaklı köyü, Mehmet Türk'ün Bahçesi, 13.06.2010
Çamlıca Köyü, Bahçe içi, 08.08.2010

Yöresel Adı: Tel pancar

Genel Adı: Sirken

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Haşlanan taze dal ve yapraklar yağda kavrulmuş soğan içerisine konup kısa bir süre kavrulduktan sonra üzerine tuz ve kırmızıbiber ilave edilerek yoğurtla yenmektedir.

Bilimsel Adı: *Spinacia oleracea* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Ispanak

Genel Adı: Ispanak

Kullanılan Kısımları: Taze dal, yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Soğan yağda kavrulup üzerine ıspanaklar doğrandıktan sonra çökelek veya haşlanmış patates ilave edilerek börek içi olarak kullanılmaktadır.

Yağda soğan kavrulduktan sonra doğranmış ıspanaklar ilave edilip bir süre beklenmekte ve tuz atılıp yoğurtla servis yapılmaktadır.

5. 1. 12. CONVULVULACEAE

Bilimsel Adı: *Convolvulus arvensis* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Rukiye Karakaş'ın Bahçesi, 06.06.2010

Yöresel Adı: Sarmaşık

Genel Adı: Tarla sarmaşığı

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Hayvan Yemi

Kullanım Şekli: Otlanan hayvanlar tarafından yenmektedir.

5. 1. 13. CUCURBITACEAE

Bilimsel Adı: *Citrullus vulgaris* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Karpuz

Genel Adı: Karpuz

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: İdrar söktürmek ve böbreklerin çalışması için tüketilmektedir. Ayrıca karpuz diyeti yapılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Cucurbita pepo* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Esenyurt Köyü, Tarla içi, 08.08.2010

Yöresel Adı: Kabak

Genel Adı: Kabak

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi -Gıda

Kullanım Şekli: Bağırsakların çalışması için yenmektedir.

Kabakların içleri oyularak dolma yapımında dolma dışı olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Cucumis sativus* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Salatalık

Genel Adı: Salatalık

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Soyulan salatalık kabuklarının iç kısmı rahatlık vermesi ve temizlemesi için cilde sürülmektedir.

Kolesterolu ve şekeri düşürmesi için çiğ tüketilmektedir.

5. 1. 14. ELAEAGNACEAE

Bilimsel Adı: *Elaeagnus angustifolia* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010.Göller Köyü, Yol kenarı, 06.06.2010

Yöresel Adı: İğde

Genel Adı: İğde

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Psikolojik

Kullanım Şekli: Ağacın bulunması ev halkına uğur getirdiğine inanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Meyvesi taze ve kurutulmuş hali ile kabuğu soyularak ya da kabuklu tüketilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kaynatılan meyveleri öksürük ve bronşit rahatsızlıkları için kullanılmaktadır.

5. 1. 15. EUPHORBIACEAE

Bilimsel Adı: *Euphorbia orientalis* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010. Büyük köy, 39 38 09 E, 40 00 21 N, 1700 m, 08.08.2010

Yöresel Adı: Sütleşen

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Salgı

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Egzamalı bölgelere sürülür.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Tandır ve ocaklıklarda yakacak olarak kullanılır.

5. 1. 16. FABACEAE (LEGUMINOSAE)

Bilimsel Adı: *Astragalus karamasicus* Boiss. & Bal.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010

Yöresel Adı: Yaban korunga

Genel Adı: Geven

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Astragalus microcephalus* Willd.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı: Geven

Genel Adı: Türk kitresi

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Tandır ve ocaklıklarda yakacak olarak kullanılır.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvanların yediği samanını içine dövülüp koyulur.

Bilimsel Adı: *Colutea cilicica* Boiss. & Ball.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010.
Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı: Akasya

Genel Adı: Akasya

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Coronilla orientalis* Miller subsp. *orientalis*

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ Köyü, kayalıklar, 06.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Coronilla varia* L. subsp. *varia*

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı: Yabani korunga

Genel Adı: Renkli burçak

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Glycyrrhiza glabra* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ Köyü, Yaşar Karakaş'ın Bahçesi, 13.06.2010.
Büyük Kadağan Köyü, Yol Kenarı, 20.06.2010.

Yöresel Adı: Meyan Kökü

Genel Adı: Meyan

Kullanılan Kısımları: Kök

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Astım tedavisi için kökü kaynatılıp elde edilen suyu içilmektedir. Ayrıca kökü çiğnenip suyu emilmektedir.

Bilimsel Adı: *Lotus corniculatus* L. subsp. *alpinus* Ser.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Adi gazal boynuzu

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Arılar bu bitkiden nektar almaktadır.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Melilotus officinalis* (L.) Desr.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, 39 39 43 E, 39 46 53 N, 1545m, 13.06.2010

Yöresel Adı: Sarıyonca

Genel Adı: Eşek yoncası

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Onobrychis cana* Boiss.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çardaklı köyü, Mehmet Türk'ün Bahçesi, 13.06.2010.
Pınarlıkaya Köyü, yol kenarı, 27.06.2010

Yöresel Adı: Gorunga

Genel Adı: Korunga

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Onobrychis galegifolia* Boiss.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı: Sarı Korunga

Genel Adı: Galega Yapraklı Korunga

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Ononis spinosa* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Karacalar Köyü, 39 36 42 E, 39 55 09.29 N, 1545m,
25.07.2010. Çamlıca Köyü, Ali Can Tok'un Bahçesi, 08.08.2010

Yöresel Adı: Kekik

Genel Adı: Kayışkıran

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Çorbalarda baharat olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Phaseolus vulgaris* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Fasulye

Genel Adı: Fasulye

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Tıbbi- Gıda

Kullanım Şekli: Uzun yola çıkarken araç tutmasın mide bulantısı olmasın diye bir tane kuru fasulye tohumu yutulmaktadır.

Taze ve kuru meyveleri ile kuru tohumları yemek malzemesi olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Pisum sativum* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Bezelye

Genel Adı: Bezelye

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Tıbbi- Gıda

Kullanım Şekli: Taze bezelye kabızlığa karşı kullanılır. Taze meyveleri ile kuru tohumları yemek malzemesi olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Trifolium pratense* Schreb.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010.
Çardaklı Köyü, Mehmet Türk'ün Bahçesi, 13.06.2010

Yöresel Adı: Kepenek otu

Genel Adı: Çayır üçgülü

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

5. 1. 17. FAGACEAE

Bilimsel Adı: *Quercus libani* Olivier

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Ocakbaşı Köyü, 39 36 26 E, 39 54 29 N, 1592m, 18.07.2010

Yöresel Adı: Meşe

Genel Adı: Lübnan Meşesi

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Kuruyan gövde ve dalları yanınca kötü is vermediği için özellikle ekmek yapımında ve kışın sobalarda yakacak olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Quercus pubescens* Willd.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Demirpınar Köyü, 39 37 47 E, 39 49 32 N, 1265m, 06.06.2010. Göller Köyü, 39 39 43 E, 39 46 53 N, 1545m, 13.06.2010

Yöresel Adı: Meşe

Genel Adı: Tüylü meşe

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Kuruyan gövde ve dalları ekmek yapımında ve kışın sobalarda yakacak olarak kullanılmaktadır.

5. 1. 18. GUTTIFERAE (HYPERICACEAE= CLUSIACEAE)

Bilimsel Adı: *Hypericum heterophyllum* Vent.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Yaşar Karakaş'ın Bahçesi, 06.05.2010

Yöresel Adı: Sarı kantaron

Genel Adı: Binbirdelik otu

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekleri çay gibi demlenip kışın soğuk algınlıklarında korunmak için içilmektedir.

Bilimsel Adı: *Hypericum perforatum* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı: Sarı kantaron

Genel Adı: Sarı kantaron

Kullanılan Kısımları: Yaprak, dal, çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Yıkayıp bir şişeye konduktan sonra üzerine zeytinyağı dökülüp birkaç ay güneşte bekletilmektedir. Yağın rengi kıpkırmızı olduğu zaman kantaron yağı elde edilmiş demektir. Bu yağ kanamaları durdurmak, yara izlerini kapatmak, yaraların kabuk bağlamasını önlemek amacıyla yara üzerine pamukla sürülmektedir. Çok derin yaraları bile bir hafta gibi kısa bir sürede kapattığı ve iz bırakmadığı için özellikle geçmişte çokça kullanılan bir bitki olarak bilinmektedir.

5. 1. 19. IRIDACEAE

Bilimsel Adı: *Iris persica* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010

Yöresel Adı: Zambak

Genel Adı: Nevruz çiçeği

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Mor tonlarındaki zambaklar bahçelere süs amaçlı dikilmektedir.

5. 1. 20. JUGLANDACEAE

Bilimsel Adı: *Juglans regia* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe köyü, yol kenarı, 25.04.2010

Yöresel Adı: Ceviz

Genel Adı: Ceviz

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Ceviz içi kuruyemiş olarak tüketildiği gibi çörek, pasta, kek ve tatlı içine tat ve renk versin diye konur.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Boya

Kullanım Şekli: Ceviz kabuğu kaynatılıp saç boyamada kullanılmaktadır. Kabuğu suda kaynatılıp elde edilen sıvı direk saçta sürüldüğü gibi kına içine de karıştırılarak saçta tatbik edilmektedir. Ayrıca yöresel kıyafetleri olan ihramı boyamak için de kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Temizlik

Kullanım Şekli: Cevizin kabuğu dişlerin beyazlanması için sürülmektedir.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kalp çarpıntısını önlemek için aç karnına yenilmektedir.

Bir tane ceviz parçalanıp suyun içine atılır. Bir gece bekletilen karışım sabah aç karnına kolesterolü düşürmek için içilir.

Kullanılan Kısımları: Zarı

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: İçindeki zarı öksürüğü kesmek için kaynatılıp içilir.

5. 1. 21. LAMIACEAE

Bilimsel Adı: *Lamium garganicum* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü Çadırtepe köyü, 25.04.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Pürüzsüz dağcıl ballıbaba

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Arılar bal sırnı yapımı için bu çiçekten nektar almaktadırlar.

Bilimsel Adı: *Mentha longifolia* (L.) Hudson

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ Su Kenarı, 16.05.2010. Pişkidağ Köyü, Yaşar Karakaş'ın Bahçesi, 13.06.2010. Karacalar köyü, Yol kenarı, 18.07.2010. Büyük Köy, Yol kenarı, 08.08.2010

Yöresel Adı: Nane, yarpuz

Genel Adı: Uzun yapraklı nane

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çay gibi demlenen çiçekleri kanser tedavisinde kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Kurutulup ufalanarak çorba ve salatalara katılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Mentha piperita* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, K. Sarıkaya köyü, Bahçe içi, 18.07.2010

Yöresel Adı: Nane

Genel Adı: Nane

Kullanılan Kısımları: Yaprak, dal

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Yaprak ve taze dalları suda kaynatılıp elde edilen sıvı soğuk algınlığını ve mide bulantısını geçirmesi için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Yaprak, dal

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Kurutulup ufalanarak çorba, kısır ve salatalara katılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Salvia sclarea* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Avcılar Köyü, Yol kenarı, 13.06.2010

Yöresel Adı: Ada çayı

Genel Adı: Misk adaçayı

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dal

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekleri su ile kaynatılıp elde edilen sıvı mide ağrısı için içilmekte, aynı sıvı sinirlilik, gerginlik durumlarında sakinleştirici olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Salvia verticillata* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Tanyeli köyü, Bahçe içi, 27.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Arılar bal sırnını yapımı için bu çiçekten nektar almaktadırlar.

Bilimsel Adı: *Salvia verticillata* L. subsp. *amasiaca* (Freyn & Bornm.) Bornm.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ Köyü, Yaşar Karakaş'ın Bahçesi, 13.06.2010.
Büyük köy, 39 38 09 E, 40 00 21 N, 1700 m, 08.08.2010

Yöresel Adı: Kayış kıran

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çayı soğuk algınlığından korunmak için içilir.

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Arılar bal sırnını yapımı için bu çiçekten nektar almaktadırlar.

Bilimsel Adı: *Stachys lavandulifolia* Vahl var. *lavandulifolia*

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Ocakbaşı Köyü, Mehmet Polat'tan alındı, 18.07.2010

Yöresel Adı: Ada çayı

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekli dalları suda kaynatılır elde edilen sıvı nefes darlığı tedavisi için içilmektedir.

Bilimsel Adı: *Teucrium orientale* L. var. *glabrescens* Hausskn ex Bornm.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Yer meşesi

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Bahçelere süs amaçlı dikilmektedir.

Bilimsel Adı: *Ziziphora clinopodioides* Lam.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyü, Bahçe içi, 27.06.2010

Yöresel Adı: Kekik

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Dal, yaprak, çiçek

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Dal yaprak ve çiçekleri çay gibi demlenip içilmektedir.

Çorbalara baharat olarak konulur.

5. 1. 22. LILIACEAE

Bilimsel Adı: *Allium ampeloprasum* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tanyeli Köyü Yol üzeri, 27.06.2010

Yöresel Adı: Pırasa

Genel Adı: Pırasa

Kullanılan Kısımları: Gövde

Kullanım Amacı: Tıbbi – Gıda

Kullanım Şekli: Pırasa kabızlığa karşı kullanılır.

Yemek bilinen salçalı sulu yemekler gibi yapılıp yenilmektedir.

Bilimsel Adı: *Allium cepa* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü Merkez, Tarla içi, 18.07.2010

Yöresel Adı: Soğan

Genel Adı: Soğan

Kullanılan Kısımları: Tohumlanmış sert yapraklar

Kullanım Amacı: Tıbbi- Gıda

Kullanım Şekli: Dört tane soğanı kabuğuyla birlikte parçalayıp bir kilo suda 10 dk. kaynatılır, kaynayan suyu aç karnına sabah akşam çocuğu olmayanlara içirilir.

Suda haşlanır elde edilen sıvı balla karıştırılıp öksürük tedavisi için içilir.

Soğan pişirilir bıçakla çentilmiş sabunla karıştırılıp iltihaplı yaraların üzerine kapatılmaktadır. Sütle soğan haşlanıp ezik bölgelere sürülür.

Erkek soğan denilen tohumlanmış sert yapraklar çiğ yendiği gibi sebze yemeği gibi yemeği yapıp tüketilmektedir.

Bilimsel Adı: *Allium sativum* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü Merkez, Tarla içi, 05.06.2011

Yöresel Adı: Sarımsak

Genel Adı: Sarımsak

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Sarımsak dövülüp, iltihabı akıtması için çıbanlı yaraların üzerine konmaktadır.

Saçkıran denilen hastalıkta açıklıkların kapanması için de sarımsak sürülmektedir.

Tansiyonu düşürmek için aç karnına yutulur.

Bilimsel Adı: *Asphodelus aestivus* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Satıcı, 12.05.2011

Yöresel Adı: Çiriş

Genel Adı: Çiriş

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi, Gıda

Kullanım Şekli: Yaprakları şekeri düşürmek ve bağırsakların çalışması için sebze olarak pişirilip tüketilmektedir.

Bilimsel Adı: *Muscari neglectum* Guss.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Dağ Yolu, 25.04.2010

Yöresel Adı: Sümbül

Genel Adı: Müşkölüm

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Doğal yetişen bir bitki olduğu için sadece ilgi ya da beğenisi olan kişiler tarafından süs bitkisi olarak bahçelerde yetiştirilmektedir.

Bilimsel Adı: *Muscari tenuiflorum* Tausch.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karakaya Mehmet Bal'ın Bahçesi, 09.05.2010

Yöresel Adı: Mor Sümbül

Genel Adı: Dağ sümbülü,

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak bahçelerde yetiştirilmektedir.

Bilimsel Adı: *Tulipa julia* C. Koch

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Dağ, 25.04.2010

Yöresel Adı: Lale

Genel Adı: Doğu Anadolu lalesi

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak bahçelerde yetiştirilmektedir.

5. 1. 23. MALVACEAE

Bilimsel Adı: *Alcea calverti* Boiss.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tanyeli Köyü girişi, 20.06.2010. Büyük Köy Bahçe içi, 08.08.2010

Yöresel Adı: Hatmi Çiçeği

Genel Adı: Hatmi

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekleri ve taze yaprakları sütle kaynatılıp elde edilen sıvı boğaz ağrısı ve öksürüğün geçmesi için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Tohumu kaynatılır. Elde edilen sıvı nefes darlığı için içilir.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak bahçelere ve yol kenarlarına dikilmekte olup doğal olarak da gözlemlenebilmektedir.

Bilimsel Adı: *Hibiscus esculentus* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Bamya

Genel Adı: Bamya

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Hem taze iken hem de kurusunun yemeği yapılmaktadır. Yemek bilinen salçalı sulu yemekler gibi yapılır.

Bilimsel Adı: *Malva neglecta* Wallr.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010. Pişkidağ Köyü, Yaşar Karakaş'ın Bahçesi, 13.06.2010.Pınarlıkaya Köyü, Haydar Gülen'in Bahçesi, 27.06.2010

Yöresel Adı: Ebegümece

Genel Adı: Ebemgümece

Kullanılan Kısımları: Dal, yaprak, çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Bitkinin gövde, yaprak ve çiçek kısmı suda kaynatılıp elde edilen sıvı iltihabı sökmesi, sancıyı kesmesi, romatizma ve kanser tedavileri için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Çiğ olarak salatası yapılmaktadır.

Börek içi olarak kullanılmaktadır.

Sulu yemeği de yapılmaktadır.

5. 1. 24. MORACEAE

Bilimsel Adı: *Morus alba* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bahçe içi, 05.06.2011

Yöresel Adı: Beyaz dut

Genel Adı: Beyaz dut

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Meyvesinden yapılan pekmezi kan yapıcı, bronşit, astım gibi rahatsızlıkların tedavisi için kullanılmaktadır. Bağırsakların çalışması için aç karnına yenilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Meyve, yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Yaprakları haşlanarak sarma dışı olarak kullanılmaktadır.

Meyvesi gıda olarak çiğ tüketilmektedir.

Çemiç denilen kurutulmuş dutlar çerez olarak yenmektedir.

Bilimsel Adı: *Morus nigra* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bahçe içi, 05.06.2011

Yöresel Adı: Karadut

Genel Adı: Siyah dut

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi- Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri daha çok ağız yaraları tedavisinde kullanılmaktadır.

Meyvesi gıda olarak çiğ tüketilmektedir.

5. 1. 25. NYCTAGINACEAE

Bilimsel Adı: *Mirabilis jalapa* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ Bahçe içi, 08.08.2010

Yöresel Adı: Akşam sefası

Genel Adı: Gece sefası, sabah sefası

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Saksılarda ve bahçelerde süs amaçlı yetiştirilmektedir.

5. 1. 26. OLEACEAE

Bilimsel Adı: *Syringa vulgaris* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ Yol kenarı, 16.05.2010

Yöresel Adı: Leylak

Genel Adı: Leylak

Kullanılan Kısımları: Bitki- Çiçek

Kullanım Amacı: Süs -Koku

Kullanım Şekli: Güzel koku ve görüntüsünden dolayı bahçelerde süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

Çiçekleri kurulus tülbent ya da torba içine yerleştirilip çeyiz sandıkları ile odaların köşelerine güzel koku vermesi için bırakılmaktadır.

5. 1. 27. ONAGRACEAE

Bilimsel Adı: *Epilobium hirsutum* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Derebük Köyü, Yol kenarı, 18.07.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Tüylü yakıotu, Sazak otu

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemleri içine dövülüp koyulur.

5. 1. 28. PAPAVERACEAE

Bilimsel Adı: *Glaucium* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, Yol kenarı, 06.06.2010

Yöresel Adı: Gelincik

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Gövde - Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Sulu yemeği yapıp tüketilmektedir.

Bilimsel Adı: *Papaver rhoeas* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Gelincik

Genel Adı: Gelincik

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Soğan yağda kavrulup üzerine doğranmış gelincik yaprakları, tuz ve kırmızıbiber ilave edilip pişirilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Çiçekleri suda kaynatılıp içerisine şeker atılarak şerbeti yapılır.

5. 1. 29. PINACEAE

Bilimsel Adı: *Pinus sylvestris* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Çam

Genel Adı: Sarıçam

Kullanılan Kısımları: Dal

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çıra denilen reçineli ince dallar saç dökülmesini önlemek amacıyla kaynatılır ve saç yıkanacak suyla karıştırılır.

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Gövde ve dalları merdiven, tavan, dolap gibi eşyaların yapımında kullanılmaktadır.

5. 1. 30. PLANTAGINACEAE

Bilimsel Adı: *Plantago major* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, Bahçe içi, 16.05.2010

Yöresel Adı: Bağa yaprağı

Genel Adı: Büyük yapraklı sinir otu, Büyük Sinirli Ot

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Yeşil yaprakları suda kaynatılıp elde edilen sıvı idrar yolu iltihabı için kullanılmaktadır.

Yaprağı kaşıntıya karşı kurutulup yenir ya da kaynatılarak içilir.

Bilimsel Adı: *Plantago media* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, Bahçe içi, 06.06.2010. Demirpınar Köyü Bahçe içi, 13.06.2010

Yöresel Adı: Bağa yaprağı

Genel Adı: Oval yapraklı sinir otu

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Yeşil yaprakları suda kaynatılıp elde edilen sıvı idrar yolu iltihabı için kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dallar

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Çocuklar dallarıyla oyuncak sepetler örmektedirler.

5. 1. 31. POACEAE

Bilimsel Adı: *Agropyron repens* (L.) P. Beauv.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Rukiye Karakaş'ın Bahçesi, 06.06.2010

Yöresel Adı: Ayrık otu

Genel Adı: Ayrık otu

Kullanılan Kısımları: Kök

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kökü kaynatılarak elde edilen sıvı kireçlemeye ve romatizmaya karşı kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Avena* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, Tarla içi, 06.06.2010

Yöresel Adı: Yulaf

Genel Adı: Yulaf

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Hordeum vulgare* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 29.05.2011

Yöresel Adı: Arpa

Genel Adı: Arpa

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Siğil sayısı kadar arpa okunur, okunan arpalar bir çeşme başına gömülür.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvanların sütü bol olsun diye yedirilir.

Bilimsel Adı: *Phragmites australis* (Cav.) Trin. Ex Steudel

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Demirpınar Köyü, 39 37 47 E, 39 49 32 N, 1265 m, 13.06.2010. Büyük Kadağan Köyü, Su kenarı, 20.06.2010

Yöresel Adı: Kamış

Genel Adı: Kamış

Kullanılan Kısımları: Dal

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Dallarıyla bahçe yastıkları yapılmaktadır.

Ev yapılırken tavanına döşenmektedir.

Sepet örmede kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Triticum aestivum* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, Tarla içi, 06.06.2010

Yöresel Adı: Buğday

Genel Adı: Buğday

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Değirmende çekilen buğday taneleri ekmeklik un için kullanılmaktadır.

5. 1. 32. POLYGONACEAE

Bilimsel Adı: *Polygonum cognatum* Meisn.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, Yol kenarı, 16.05.2010. Göller Köyü, Yol kenarı, 06.06.2010

Yöresel Adı: Madımak

Genel Adı: Madımak

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Soğan yağda kavrulup üzerine doğranmış madımak yaprakları, tuz ve kırmızıbiber ilave edilip pişirilmektedir.

Bilimsel Adı: *Rheum ribes* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Satıcı, 12.05.2010

Yöresel Adı: Işgın

Genel Adı: Işgın

Kullanılan Kısımları: Kök, Tohum

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Şeker ve tansiyon hastalığı için kökü kaynatılarak içilir.

Tohumları suda kaynatılıp, astım tedavisi için içilmektedir.

Basur tedavisi için kökü kavrularak dövülür ve elenir, balla karıştırdıktan sonra oluşan katı yapı hap şeklinde yuvarlanarak yutulur.

Kullanılan Kısımları: Genç gövdeleri ve yaprak sapları

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Genç gövdeleri ve yaprak sapları kabuğu soyulduktan sonra taze olarak yenilmektedir.

Bilimsel Adı: *Rumex acetosella* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, K.Sarıkaya köyü, yol kenarı, 13.06.2010. Karacalar Köyüne 2 km kala, 25.07.2010

Yöresel Adı: Kuzukulağı

Genel Adı: Kırmızı kuzukulağı

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi - Gıda

Kullanım Şekli: Şekerini düşürmek için yaprakları çiğ olarak yenir.

Çiğ olarak salata şeklinde tüketilir.

Soğan ve salça ile yumurta ekleyerek kavurması yapılır.

Börek içi olarak tüketilir.

Bilimsel Adı: *Rumex crispus* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Yol kenarı, 25.04.2010. Demirpınar Köyü, 39 37 47 E, 39 49 32 N, 1265m, 13.06.2010

Yöresel Adı: Evelik

Genel Adı: Evelik

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Tohumları suda kaynatılır, elde edilen sıvı ödem sökmek için içilir.

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Sulu yemeği veya yumurtalı yemeği yapılır.

Börek içi olarak kullanılır

Sarması yapılıp sonra sarımsaklı yoğurt ile tüketilebilmektedir.

5. 1. 33. PORTULACACEAE

Bilimsel Adı: *Portulaca oleracea* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Bahçe içi, 05.06.2011

Yöresel Adı: Pirpirim otu

Genel Adı: Semizotu

Kullanılan Kısımları: Yaprak, Dal

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Yıkayıp doğranan bitkinin dal ve yapraklarının üzerine doğranmış domates ve soğan ilave edildikten sonra tuz, kırmızıbiber, zeytinyağı katılarak salata hazırlanmaktadır.

5. 1. 34. RANUNCULACEAE

Bilimsel Adı: *Adonis aestivalis* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 16.05.2010

Yöresel Adı: Gavur lalesi

Genel Adı: Keklik gözü

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekleri kaynatılır, elde edilen sıvı idrar söktürmek için içilir.

Bilimsel Adı: *Ranunculus repens* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Dügün çiçeği

Genel Adı: Dügün çiçeği

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Bahçelerde süs bitkisi olarak kullanılmaktadır.

5. 1. 35. ROSACEAE

Bilimsel Adı: *Amygdalus orientalis* Miller

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe köyü, 25.04.2010. Bayırbağ, 39 42 069 E, 39 43 19 N, 1443 m, 16.05.2010. Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı: Badem

Genel Adı: Yabani badem

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi - Gıda

Kullanım Şekli: Suda kaynatılan bademin acısı çıkarılır. Acısı çıkarılan bademler kurutulup kan şekerini düşürmesi yenmektedir.

Meyvesi taze iken çiğ yenmekte çekirdeği ise kurutulup çerez olarak yenmektedir.

Bilimsel Adı: *Armeniaca vulgaris* Lam.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Bahçe içi, 05.06.2011

Yöresel Adı: Kayısı

Genel Adı: Kayısı

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kurusu ve yaşı kabızlığı gidermek için yenmektedir.

Kullanılan Kısımları: Reçine

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kayısı ağacının sakız olarak adlandırılan salgıları, toplanıp mide ağrısı olmaması için yenmektedir.

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Kuruyan ya da budamalar esnasında kesilen gövde ve dalları yöre halkı tarafından yakacak olarak kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Taze ve kuru olarak meyveleri tüketilmekte ve meyvelerin reçellik olarak tercih edilmektedir.

Kuru kayısılar su ve şekerle kaynatılıp pişirilir. Daha sonra üzerine tereyağı ve ceviz ilave edilerek kasefe adı verilen tatlı yapılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Crataegus monogyna* Jacq.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, , Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010. Karakaya, Çermik tesisleri üstü, 09.05.2010. Bayırbağ, yol kenarı, 16.05.2010. Çamlıca köyüne 2 km kala, 08.08.2010

Yöresel Adı: Alıç

Genel Adı: Yemişen

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda-Tıbbi

Kullanım Şekli: Tansiyonu düşürmesi için yenmektedir.

Meyveleri çiğ olarak gıda amaçlı tüketilmektedir.

Bilimsel Adı: *Cydonia oblonga* Miller

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe köyü, yol kenarı, 25.04.2010. Bayırbağ, bahçe içi; 16.05.2010

Yöresel Adı: Ayva

Genel Adı: Ayva

Kullanılan Kısımları: Yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Ayva yaprakları kaynamış suya atılıp çay gibi demlenerek soğuk algınlığını ve öksürüğü geçirmesi için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Çekirdek

Kullanım Amacı: Tıbbi - Temizlik

Kullanım Şekli: İçindeki çekirdeği boğaz ağrısının tedavisi için yenilmektedir.

Suda bekletilen çekirdeği emzikli kadınlar tarafından göğüs uçları yara olmasın diye sürülmektedir.

Suda bir gün bekletilen çekirdeği cildi temizlemek için kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Hamile bayanlar çocukları güzel olsun diye yerler.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri çiğ tüketildiği gibi reçel yapımında da kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Fragaria vesca* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü Merkez, 15.08.2010

Yöresel Adı: Çilek

Genel Adı: Çilek

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Hamile olanlar çocukları zeki olsun diye yemektirler.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Toplanan taze meyveleri bir gece şeker dökülerek bekletildikten sonra kaynatılıp reçel olarak tüketilmektedir.

Taze meyveleri yöre halkının geçimini sağlayan yıllardır ekonomik getiriye sahip ürünler arasında yer almaktadır.

Bilimsel Adı: *Malus domestica* Borkh.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişteki ilk bahçe, 25.04.2010

Yöresel Adı: Elma

Genel Adı: Elma

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Cildin parlaklığı ve beslenip daha düzgün görünmesi için cilde elmanın kabuğunun iç kısmı masaj yapar gibi sürülmektedir. Elma kabukları kaynatılıp öksürük için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Kuruyan gövde ve dalları yakacak olarak kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Meyvesi çürümeye başlayınca su katılmış bidon içine elmalar atılıp ekşimeye başlayınca (1hafta gibi bir süre sonra) süzülerek sirke elde edilmektedir.

Taze olarak meyveleri tüketilmektedir.

Gah diye adlandırılan kurutulmuş elma kuruları kuruyemiş olarak yenilmektedir.

Bilimsel Adı: *Prunus avium* (L.) L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Kiraz

Genel Adı: Kiraz

Kullanılan Kısımları: Meyve, Sapı

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Aç karnına meyveleri kanı temizlemek için yenmektedir.

İdrar yolları iltihabı için kurutulan sapları çay gibi demlenip içilir.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri çiğ olarak gıda amaçlı tüketilmektedir.

Taze meyveleri yöre halkının geçimini sağlayan yıllardır ekonomik getiriye sahip ürünler arasında yer almaktadır.

Bilimsel Adı: *Prunus cerasus* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Bahçe içi, 22.05.2011

Yöresel Adı: Vişne

Genel Adı: Vişne

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi, Gıda

Kullanım Şekli: Tansiyonu düşürmek için meyveleri çiğ olarak tüketilmektedir. Reçel ve marmelat yapılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Prunus persica* (L.) Batsch.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karakaya, Çermik Tesisleri Üstü, Bahçe İçi, 29.05.2011

Yöresel Adı: Şeftali

Genel Adı: Şeftali

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Meyvesi ishali kesmesi için yenmektedir.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri çiğ olarak gıda amaçlı tüketilmektedir. Taze meyveleri yöre halkının geçimini sağlayan yıllardır ekonomik getiriye sahip ürünler arasında yer almaktadır.

Bilimsel Adı: *Rosa dumalis* Bechst. var. *boissieri* (Crepin) O. Nilsson

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010. Üzümlü, Karakaya, Çermik Tesisleri üstü, 09.05.2010. Bayırbağ, Yol kenarı, 16.05.2010. Büyük Köy Yol kenarı, 08.08.2010

Yöresel Adı: Kuşburnu

Genel Adı: Kuşburnu

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Meyveler çay gibi demlenip soğuk algınlığı tedavisinde kullanılır.

Lapa şekline getirilen meyveleri dış basur tedavisinde kullanılır.

Çekirdeği ile birlikte hemoroit hastalığı için yenmektedir.

Çayı rahatlamak için içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Temizlik

Kullanım Şekli: Suda 1 gece bekletilen çiçekleri cildi temizlemek için kullanılır.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Kuşburnundan korava adı verilen marmelat yapılmaktadır. Harlı odun ateşi üzerine alınan büyük kazanlara-tencerelere alınan kuşburnu meyvelerine, üzerini iyice aşacak kadar su ilave edilir. Meyveler iyice yumuşayınca kadar kaynamaya bırakılır. Suyu süzülen meyveler, önce iri dişli bir kevgire alınır. Kevgirin üzerinde iyice ovularak, posasının alta geçmesi sağlanır. Üzerinde toplanan kabuk, çekirdek, ipliksi tüylerden oluşan posaları uzaklaştırılır. Kevgirden geçirilen marmelat yapılacak meyve bu defa daha ince gözenekleri olan un eleğine alınır. Un eleğinden geçirilen kuşburnu meyvesi eriyiği, bir tencereye alınır. Damak zevkine göre şeker ilavesi yapıp, kendi öz suyunu kaybedip marmelat kıvamına özleşinceye değin ateşte ara ara havalandırarak kaynatılır. Sıcaklığını biraz kaybedince marmelat kuru cam kavanozlara doldurulup, kapağı sıkıca kapatılır. Kavanozlar, kapakları üzerine ters çevrilerek soğuyuncaya değin kapaklarının tutunması beklenir.

Bilimsel Adı: *Rosa* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çayır yazı Köyü, Yol Kenarı, 08.08.2010

Yöresel Adı: Gül

Genel Adı: Gül

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Çiçekleri üzerine sıcak su dökülüp öksürüğün tedavisi için kullanılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Reçeli yapılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Süs bitkisi olarak park ve bahçelere birçok çeşidi ekilmektedir.

Bilimsel Adı: *Rubus idaeus* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, Yol kenarı, 16.05.2010. K. Sarıkaya Köyü, yol kenarı, 13.06.2010

Yöresel Adı: Böğürtlen

Genel Adı: Ahududu

Kullanılan Kısımları: Kök

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: İltihaplanmaya karşı kökü kaynatılıp içilir.

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri iştah açıcı ve vitamin verici olarak tüketilmektedir.

Reçeli yapılmaktadır.

5. 1. 36. RUBIACEAE

Bilimsel Adı: *Galium boreale* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyü, 39 38 47 E, 39 52 21 N, 1950m, 27.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Galium margaceum* Ehrend. & Schonb. - Tem

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Altıntepe Yol Kenarı, 20.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dallar

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Çiçekli dallar toplanıp evde vazolarına koyulmaktadır.

Bilimsel Adı: *Galium* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Göller Köyü, 39 43 76 E, 39 46 53 N, 1545 m, 06.06.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı:

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dallar

Kullanım Amacı: Süs

Kullanım Şekli: Çiçekli dallar toplanıp evde vazolarına koyulmaktadır.

5. 1. 37. SALICACEAE

Bilimsel Adı: *Populus alba* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe dışı, 25.04.2010

Yöresel Adı: Kavak

Genel Adı: Kavak

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Gövde ve dalları daha çok sebze meyve sandıkları, inşaat kalıp tahtaları, merdiven yapımında kullanılmaktadır. Ayrıca tavan döşemelerinde de en çok kullanılan ağaç türü olarak göze çarpmaktadır.

Bilimsel Adı: *Populus nigra* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü girişindeki ilk bahçe içi, 25.04.2010

Yöresel Adı: Kavak

Genel Adı: Karakavak

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Kuruyan gövde ve dalları yakacak olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Populus tremula* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çadırtepe Köyü, Dağ, 25.04.2010

Yöresel Adı:

Genel Adı: Titrek kavak

Kullanılan Kısımları: Gövde, dal

Kullanım Amacı: Yakacak

Kullanım Şekli: Kuruyan gövde ve dalları yakacak olarak kullanılmaktadır.

Bilimsel Adı: *Salix viminalis* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, Yol kenarı, 29.05.2011

Yöresel Adı: Söğüt

Genel Adı: Söğüt

Kullanılan Kısımları: Dal

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Dalları sepet örmede ve ekmek pişirmek için kullanılan rapata yapımında kullanılmaktadır.

5. 1. 38. SCROPHULARIACEAE

Bilimsel Adı: *Melampyrum arvense* L. var. *arvense*

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pınarlıkaya Köyüne 4 km kala, 27.06.2010

Yöresel Adı: Pişmez

Genel Adı: Tarla inek buğdayı

Kullanılan Kısımları: Bitki

Kullanım Amacı: Hayvan yemi

Kullanım Şekli: Hayvan yemi olarak kullanılır.

Bilimsel Adı: *Verbascum* sp.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çardaklı Köyü, 39 37 42 E, 39 47 24 N, 1231m, 13.06.2010

Yöresel Adı: Sığırkuyruğu

Genel Adı: Sığırkuyruğu

Kullanılan Kısımları: Çiçek

Kullanım Amacı: Tıbbi Boya

Kullanım Şekli: Çiçekleri astım tedavisi için kaynatılıp içilmektedir.

Çiçekleri kaynatılıp elde edilen sıvı ihram boyamada kullanılır.

5. 1. 39. SOLANACEAE

Bilimsel Adı: *Capsicum annum* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Biber

Genel Adı: Biber

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Kızartılmakta veya yemeklere katılmaktadır.

Turşusu kurulus yemeklerin yanında yenilmektedir.

Ezilib kaynatıldıktan sonra güneşte bekletilerek salça yapılmaktadır. Taze meyveleri yöre halkının geçimini sağlayan yıllardır ekonomik getiriye sahip ürünler arasında yer almaktadır.

Bilimsel Adı: *Lycopersicum esculentum* Miller

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Domates

Genel Adı: Domates

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi - Gıda

Kullanım Şekli: Meyveleri kan yapsın diye yenilmektedir.

Taze meyveleri yöre halkının geçimini sağlayan yıllardır ekonomik getiriye sahip ürünler arasında yer almaktadır.

Bilimsel Adı: *Solanum tuberosum* L.

Lokalite:B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 15.08.2010

Yöresel Adı: Patates

Genel Adı: Patates

Kullanılan Kısımları: Yumru

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Baş ağrısını gidermesi için patates yumruları dilimlenip alna sarılmaktadır.

İshali kesmek için haşlanıp yenilmektedir.

5. 1. 40. TAMARICACEAE

Bilimsel Adı: *Tamarix smyrnensis* Bunge.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Çardaklı köyü, 13.06.2010

Yöresel Adı: Yılgın ağacı

Genel Adı: Ilgın ağacı

Kullanılan Kısımları: Yapraklı dallar

Kullanım Amacı: Eşya

Kullanım Şekli: Bahçeleri kenarlarına çit yapımında kullanılır.

5. 1. 41. TILIACEAE

Bilimsel Adı: *Tilia argentea* Desf. ex DC.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Karakaya, Bahçe içi, 22.05.2011

Yöresel Adı: Ihlamur

Genel Adı: Ihlamur

Kullanılan Kısımları: Çiçekli dallar

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Göğüs yumuşatıcı, balgam söktürücü olarak kullanılmaktadır.

5. 1. 42. URTICACEAE

Bilimsel Adı: *Urtica dioica* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Bayırbağ, 39 42 072 E, 39 43 24 N, 1333 m, 16.05.2010.
Pınarlıkaya Köyü, 39 38 47 E, 39 52 21 N, 1950m, 27.06.010

Yöresel Adı: Isırgan

Genel Adı: Isırgan

Kullanılan Kısımları: Çiçek, yaprak

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Yaprakları romatizmalı bölgelere sarılır.

Suda kaynatılıp elde edilen sıvı kanser hastaları tarafından tedavi amacıyla ve emziren bayanların sütü olsun diye de içilmektedir.

Kullanılan Kısımları: Yaprak ve taze dal

Kullanım Amacı: Gıda

Kullanım Şekli: Kuru soğan kırmızıbiber ve tuz yağda hafif karıştırıldıktan sonra taze ısırganlar toplanıp temizlenerek bu karışımın içine doğranarak yemeği yapılmaktadır.

Kullanılan Kısımları: Tohum

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Kurutulmuş tohumları halsizlik, kansızlık ve kanser tedavisi için balla karıştırılıp yenmektedir.

5. 1. 43. VITACEAE

Bilimsel Adı: *Vitis vinifera* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Pişkidağ, Rukiye Karakaş'ın Bahçesi, 06.05.2010.
Demirpınar Köyü, 13.06.2010

Yöresel Adı: Üzüm

Genel Adı: Üzüm

Kullanılan Kısımları: Meyve**Kullanım Amacı:** Tıbbi

Kullanım Şekli: Üzümler yıkanır ve tencereye koyulur, üzerine bir miktar su ilave edilip kaynatılır. Biraz da şeker koyarak kaynatmaya devam ettirilir. İyice piştikten sonra süzgeçten geçirilir. Süzgeçten geçirilerek üzüm suyu yapılmaktadır. Bu meyve suyunu içmek hafıza kaybını azaltmak için içilir.

Meyvesinden elde edilen pekmez öksürüğün kesilmesi ve kan yapması için yenilmektedir.

Kurutulan meyveleri kan yapsın diye aç karnına yenilmektedir.

Meyvelerinden pekmez yapılır. Üzüm hoşafı ve sirkesi yapılmaktadır. Saruç adı verilen çerez yapılmaktadır. Saruçun yapımı; iç cevizler ipe dizilir. Un veya nişasta eklenerek kaynatılan üzüm şirasına batırılıp güneşte kurutulur. Bu işlem cevizler görünmez hale gelene kadar bir kaç kere tekrarlanır, güneşte iyice kurutulduktan sonra unlanıp son kez kurutulur, bütün olarak veya kalem boyunda kesilerek kaldırılır. Patente alınan meyveleri yöre halkının geçimini sağlayan yıllardır ekonomik getiriye sahip en önemli ürünler arasında yer almaktadır.

Kullanılan Kısımları: Yaprak**Kullanım Amacı:** Tıbbi- Gıda

Kullanım Şekli: Kurutulan yapraklar C vitamini çok yoğun olduğundan yenilmektedir. Kurutulan yapraklar ufalanıp baharat olarak kullanılmaktadır. Yapraklar haşlanıp etli ve zeytinyağlı sarma dışı olarak kullanılmaktadırlar.

5. 1. 44. ZYGOPHYLLACEAE

Bilimsel Adı: *Tribulus terrestris* L.

Lokalite: B7: Erzincan: Üzümlü, Tarla içi, 25.07.2010

Yöresel Adı: Dadaş otu

Genel Adı: Demir diken

Kullanılan Kısımları: Meyve

Kullanım Amacı: Tıbbi

Kullanım Şekli: Meyvesi suda kaynatılıp elde edilen sıvı kalp rahatsızlıklarına, damar tıkanıklığı ve idrar yolları iltihabı için içilmektedir.

6. TARTIŞMA ve SONUÇ

2010–2011 yılları arasında Üzümlü ilçe merkezi ve köylerinde yapılan etnobotanik alan araştırmalarında şu sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Yapılan araştırma sonucu farklı kullanımlara ait 140 bitki tespit edilmiştir. Yörede yetişen bitkilerin 62'si tıbbi amaçlı, 60'ı gıda amaçlı, 28'i hayvan yemi olarak, 18'i süs amaçlı, 9'u eşya yapımında, 8'i yakacak olarak 7'si diğer amaçlarla kullanıldığı tespit edilmiştir (Tablo 6. 1).

Üzümlü ilçe merkezi ve çevre köylerindeki insanlar bitkilerle iç içe yaşamaktadırlar. İlçe merkezi ve merkeze yakın köylerde yaşayan insanlar özellikle doktor ve hastanelere daha yakın olduklarından ağrı ve sancı gibi rahatsızlıklarda kullanılan doğal bitkileri zamanla daha az kullanmaya başlamışlardır. Ancak gıda olarak kullandıkları bitkileri gerek doğdukları köylerdeki yakınlarından gerekse topladıkları bitkileri köy ve yaylalardan merkez pazarlara getirip satan insanlardan temin etmektedirler.

Bölge insanı konargöçer olduğu yerleşik düzeni olmadığından yerleşik tarım yapamamıştır. Bu nedenle çiçeklerine bitkilerine sınırlı sayıda isim koymuşlardır. Kullandıkları bitkileri isimlendirdikleri halde kullanmadıklarına ot ya da pancar demekle yetinmişlerdir. En kısa yolla tarif etmek istediklerinde şu dağdaki mor çiçek, kayanın dibindeki sarı ot, ya da sarı kokulu çiçek diye isimlendirmişlerdir.

Üzümlü merkez ve köylerindeki halk halen göçebe yaşamaktadır. Mayıs ayından sonra merkeze yerleşmiş köy hayatından kopup Üzümlü halkının büyük bir çoğunluğu yaylalara göç etmektedirler. Arıcılık yapan aileler bal verimini artırmak, koyun sürüleri olanlar ise hayvanlarını otlatmak amacı ile sürekli konargöçer yaşamaktadırlar. Karacalar ve Avcılar köyü gibi Üzümlü ilçesine ve Erzincan il merkezine olan uzaklığı sebebiyle bu bölgede bitki kullanımı oldukça fazladır ancak özellikle yurt dışına çalışmaya gidenlerin çoğunlukta olduğu köylerde bitki kullanımı unutulmaya yüz tutmuştur. Ulaşımın zor sağlandığı dağlık yerlerde bulunan Sansa ve Büyük köy gibi köylerde gerek bitkisel tedavi amacıyla, gerekse diğer kullanımlar ile ilgili bilgiler canlı tutulmakta ve bu bilgiler köylerin yaşlılarının yanı sıra gençlerinden de rahatlıkla alınabilmektedir.

Tablo 6. 1. Üzümlü 'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları

Familyası	Latince adı	Genel adı	Yöresel adı	Kullanılan kısmı	Kullanım amacı
Amaranthaceae	<i>Amaranthus retroflexus</i>	Kırmızı köklü tilkikuyruğu	Kırmızı pancar	Yaprak	Gıda
Apiaceae	<i>Anethum graveolens</i>	Dereotu	Dereotu	Dal, yaprak	Tıbbi, Gıda
Apiaceae	<i>Astrodaucus orientalis</i>	–	–	Yaprak	Gıda
Apiaceae	<i>Echinophora</i> sp.		Çortik	Yaprak	Gıda, Temizlik
Apiaceae	<i>Falcaria falcarioides</i>		Kazayağı	Yaprak	Gıda
Apiaceae	<i>Petroselinum crispum</i>	Maydanoz	Maydanoz	Dal, yaprak	Tıbbi
Apiaceae	<i>Turgenia latifolia</i>	Geniş yapraklı pıtrak	Pıtrak	Yaprak	Gıda
Apocynaceae	<i>Trachomitum venetum</i> subsp. <i>sarmatiense</i>	Kum zakkumu	–	Bitki	Süs
Asteraceae	<i>Achillea biebersteinii</i>	Sarı civanperçemi	Kılıç otu, Sarıçiçek	Çiçek ve yaprak	Tıbbi
Asteraceae	<i>Anthemis cretica</i> subsp. <i>iberica</i>	Papatya	Beyaz papatya	Çiçek, Çiçek Dalları	Tıbbi
Asteraceae	<i>Anthemis tinctoria</i> var. <i>tinctoria</i>	–	Sarıpapatya	Bitki	Hayvan yemi
Asteraceae	<i>Artemisia austriaca</i>	–	Palak süpürge otu	Gövde, yaprak	Eşya
Asteraceae	<i>Carduus pycnocephalus</i>	Saka dikenli	–	Bitki	Hayvan yemi
Asteraceae	<i>Centaurea depressa</i>	Mavi peygamber çiçeği	Peygamber çiçeği	Bitki	Hayvan yemi,Süs
Asteraceae	<i>Centaurea virgata</i>	Peygamber çiçeği	Pıtrak	Bitki	Hayvan yemi
Asteraceae	<i>Cichorium intybus</i>	Yabani karahindiba	Sakız otu	Kök	Tıbbi
Asteraceae	<i>Echinops orientalis</i>	–	Topuz dikenli, Gavurbaşı	Reseptakulum	Gıda
Asteraceae	<i>Gundelia tournefortii</i> var. <i>tournefortii</i>	Kenger, Sakız otu	Kenger	Kök, Gövde	Tıbbi, Gıda
Asteraceae	<i>Helianthus annuus</i>	Ayçiçeği	Ayçiçeği	Tohum, Bitki, Sap	Gıda, Hayvan yemi, Yakacak

Tablo 6. 1. (Devam) Üzümlü 'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları

Familyası	Latince adı	Genel adı	Yöresel adı	Kullanılan kısmı	Kullanım amacı
Asteraceae	<i>Helichrysum arenarium</i> subsp. <i>erzincanicum</i>	_	Altın otu	Çiçekli dallar	Tıbbi
Asteraceae	<i>Lactuca sativa</i>	Marul	Marul	Yaprak	Gıda
Asteraceae	<i>Senecio vernalis</i>	Kanarya otu	Sarıpapatya	Çiçek	Tıbbi
Asteraceae	<i>Taraxacum</i> sp.	-	-	Bitki	Hayvan yemi
Asteraceae	<i>Tragopogon dubius</i>	Yemlik	Yemlik	Kök ve yaprak	Gıda
Asteraceae	<i>Xeranthemum annuum</i>	Kağıt otu, Ölmez otu	Süpürge otu, Dağ karanfili	Gövde, Yaprak, Çiçek	Eşya, Hayvan yemi
Berberidaceae	<i>Berberis vulgaris</i>	Kadıntuzluğu	Karamuk	Meyve, Yaprak, Kök	Gıda, Tıbbi, Boya
Betulaceae	<i>Corylus avellana</i>	Fındık	Fındık	Meyve	Gıda, Tıbbi
Boraginaceae	<i>Alkanna orientalis</i>	Tosbağa otu	_	Çiçek	Hayvan yemi
Boraginaceae	<i>Anchusa arvensis</i> subsp. <i>orientalis</i>	_	_	Çiçek	Gıda
Boraginaceae	<i>Anchusa leptophylla</i>	Sığırdili	_	Bitki	Hayvan yemi
Boraginaceae	<i>Cerithe minor</i> subsp. <i>auriculata</i>	_	Hıışı	Yaprak	Tıbbi, Gıda
Boraginaceae	<i>Heliotropium circinatum</i>	Bambul otu	_	Bitki	Hayvan yemi
Brassicaceae (Cruciferae)	<i>Arabis caucasica</i>	Kafkas kaz teresi	_	Bitki	Süs
Brassicaceae (Cruciferae)	<i>Brassica oleraceae</i> var. <i>italica</i>	Brokoli	Brokoli	Çiçek	Tıbbi, Gıda
Brassicaceae (Cruciferae)	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Kuşkuş otu	Çobançantası	Taban yaprağı, Yaprak, Çiçek	Gıda, Hayvan yemi
Brassicaceae (Cruciferae)	<i>Descurainia sophia</i>	Uzun süpürge otu	Süpürge otu	Gövde, Yaprak	Eşya
Brassicaceae (Cruciferae)	<i>Lepidium latifolium</i>	Tere	_	Yaprak	Gıda
Caprifoliaceae	<i>Lonicera etrusca</i>	Hanımeli	Hanımeli	Bitki	Süs
Caprifoliaceae	<i>Viburnum opulus</i>	Gilaboru, kartopu	Girabolu	Meyve	Tıbbi, Gıda
Caryophyllaceae	<i>Gypsophilla aucheri</i>	Çöven	_	Bitki	Süs
Caryophyllaceae	<i>Silene vulgaris</i> var. <i>vulgaris</i>	Adi nakıl	Gelinparmağı	Yaprak, Gövde	Gıda
Chenopodiaceae	<i>Beta vulgaris</i>	Yabani pancar	Şeker pancarı	Yaprak	Gıda

Tablo 6. 1. (Devam) Üzümlü 'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları

Familyası	Latince adı	Genel adı	Yöresel adı	Kullanılan kısmı	Kullanım amacı
Chenopodiaceae	<i>Chenopodium album</i> subsp. <i>album</i>	Sirken	Tel pancar	Yaprak	Gıda
Chenopodiaceae	<i>Spinacia oleraceae</i>	Ispanak	Ispanak	Taze dal, Yaprak	Gıda
Convolvulaceae	<i>Convolvulus arvensis</i>	Tarla sarmaşığı	Sarmaşık	Yaprak	Hayvan Yemi
Cucurbitaceae	<i>Citrullus vulgaris</i>	Karpuz	Karpuz	Meyve	Tıbbi
Cucurbitaceae	<i>Cucurbita pepo</i>	Kabak	Kabak	Meyve	Gıda
Cucurbitaceae	<i>Cucumis sativus</i>	Salatalık	Salatalık	Meyve	Tıbbi
Elaeagnaceae	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	İğde	İğde	Bitki, Meyve	Psikolojik, Gıda, Tıbbi
Euphorbiaceae	<i>Euphorbia orientalis</i>	–	Sütleğen	Salgı, Bitki	Tıbbi, Yakacak
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Astragalus karamasicus</i>	Geven	Yaban korunga	Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Astragalus microcephalus</i>	Türk kitresi	Geven	Bitki	Yakacak, Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Colutea cilicica</i>	Akasya	Akasya	Bitki	Süs
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Coronilla orientalis</i> subsp. <i>orientalis</i>	–	–	Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Coronilla varia</i> subsp. <i>varia</i>	Renkli burçak	Yabani korunga	Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Glycyrrhiza glabra</i>	Meyan	Meyan Kökü	Kök	Tıbbi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Lotus corniculatus</i> subsp. <i>alpinus</i>	Adi gazal boynuzu	–	Çiçek, Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Melilotus officinalis</i>	Eşek yoncası	Sarıyonca	Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Onobrychis cana</i>	Korunga	Gorunga	Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Onobrychis galegifolia</i>	Galega Yapraklı Korunga	Sarı Korunga	Bitki	Hayvan yemi
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Ononis spinosa</i>	Kayışkırın	Kekik	Çiçek	Gıda
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Phaseolus vulgaris</i>	Fasulye	Fasulye	Tohum	Tıbbi, Gıda
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Pisum sativum</i>	Bezelye	Bezelye	Tohum	Tıbbi, Gıda
Fabaceae (Leguminosae)	<i>Trifolium pratense</i>	Çayır üçgülü	Kepenek otu	Bitki	Hayvan yemi
Fagaceae	<i>Quercus libani</i>	Lübnan Meşesi	Meşe	Gövde, Dal	Yakacak
Fagaceae	<i>Quercus pubescens</i>	Tüylü meşe	Meşe	Gövde, Dal	Yakacak
Guttiferae (Hypericaceae)	<i>Hypericum heterophyllum</i>	Binbirdelik otu	Sarı kantaron	Çiçek	Tıbbi

Tablo 6. 1. (Devam) Üzümlü 'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları

Familyası	Latince adı	Genel adı	Yöresel adı	Kullanılan kısmı	Kullanım amacı
Guttiferae (Hypericaceae)	<i>Hypericum perforatum</i>	Sarı kantaron	Sarı kantaron	Yaprak, Dal, Çiçek	Tıbbi
Iridaceae	<i>Iris persica</i>	Nevruz çiçeği	Zambak	Bitki	Süs
Juglandaceae	<i>Juglans regia</i>	Ceviz	Ceviz	Meyve, Zarı	Gıda, Boya, Temizlik, Tıbbi
Lamiaceae	<i>Lamium garganicum</i>	Pürüzsüz dağcıl ballıbaba	_	Çiçek	Hayvan yemi
Lamiaceae	<i>Mentha longifolia</i>	Uzun yapraklı nane	Nane, yarpuz	Çiçek, Yaprak	Tıbbi, Gıda
Lamiaceae	<i>Mentha piperita</i>	Nane	Nane	Yaprak, dal	Tıbbi, Gıda
Lamiaceae	<i>Salvia sclarea</i>	Misk adaçayı	Ada çayı	Çiçekli dal	Tıbbi
Lamiaceae	<i>Salvia verticillata</i>	_	_	Çiçek	Hayvan yemi
Lamiaceae	<i>Salvia verticillata</i> subsp. <i>amasiaca</i>	_	Kayış kıran	Çiçek	Tıbbi, Hayvan yemi
Lamiaceae	<i>Stachys lavandulifolia</i> var. <i>lavandulifolia</i>	_	Ada çayı	Çiçek	Tıbbi
Lamiaceae	<i>Teucrium orientale</i> var. <i>glabrescens</i>	Yer meşesi	_	Bitki	Süs
Lamiaceae	<i>Ziziphora clinopodioides</i>	_	Kekik	Dal, Yaprak, Çiçek	Gıda
Liliaceae	<i>Allium ampeloprasum</i>	Pırasa	Pırasa	Gövde	Tıbbi, Gıda
Liliaceae	<i>Allium cepa</i>	Soğan	Soğan	Tohumlanmış sert yapraklar	Tıbbi, Gıda
Liliaceae	<i>Allium sativum</i>	Sarımsak	Sarımsak	Meyve	Tıbbi
Liliaceae	<i>Asphodelus aestivus</i>	Çiriş	Çiriş	Yaprak	Tıbbi, Gıda
Liliaceae	<i>Muscari neglectum</i>	Müşkülüm	Sümbül	Bitki	Süs
Liliaceae	<i>Muscari tenuiflorum</i>	Dağ sümbülü	Mor Sümbül	Bitki	Süs
Liliaceae	<i>Tulipa julia</i>	Doğu Anadolu lalesi	Lale	Bitki	Süs
Malvaceae	<i>Alcea calverti</i>	Hatmi	Hatmi Çiçeği	Çiçek, Tohum, Bitki	Tıbbi, Süs
Malvaceae	<i>Hibiscus esculentus</i>	Bamya	Bamya	Meyve	Gıda
Malvaceae	<i>Malva neglecta</i>	Ebengümeçi	Ebegümeçi	Dal, Yaprak	Tıbbi, Gıda
Moraceae	<i>Morus alba</i>	Beyaz dut	Beyaz dut	Meyve, Yaprak	Tıbbi, Gıda
Moraceae	<i>Morus nigra</i>	Siyah dut	Karadut	Meyve	Tıbbi, Gıda
Nyctaginaceae	<i>Mirabilis jalapa</i>	Gecesafası, sabahsafası	Akşamsefası	Bitki	Süs

Tablo 6. 1. (Devam) Üzümlü 'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları

Familyası	Latince adı	Genel adı	Yöresel adı	Kullanılan kısmı	Kullanım amacı
Oleaceae	<i>Syringa vulgaris</i>	Leylak	Leylak	Bitki, Çiçek	Süs, Koku
Onagraceae	<i>Epilobium hirsutum</i>	Tüylü yakıotu, Sazak otu	-	Bitki	Hayvan yemi
Papaveraceae	<i>Glaucium sp.</i>	-	Gelincik	Gövde, Yaprak	Gıda
Papaveraceae	<i>Papaver rhoeas</i>	Gelincik	Gelincik	Yaprak, Çiçek	Gıda
Pinaceae	<i>Pinus sylvestris</i>	Sarıçam	Çam	Dal, Gövde	Tıbbi, Eşya
Plantaginaceae	<i>Plantago major</i>	Büyük yapraklı sinir otu, Büyük Sinirli Ot	Bağa yaprağı	Yaprak	Tıbbi
Plantaginaceae	<i>Plantago media</i>	Oval yapraklı sinir otu	Bağa yaprağı	Yaprak, Çiçekli dallar	Tıbbi, Eşya
Poaceae	<i>Agropyron repens</i>	Ayrık otu	Ayrık otu	Kök	Tıbbi
Poaceae	<i>Avena sp.</i>	Yulaf	Yulaf	Bitki	Hayvan yemi
Poaceae	<i>Hordeum vulgare</i>	Arpa	Arpa	Meyve, Bitki	Tıbbi, Hayvan yemi
Poaceae	<i>Phragmites australis</i>	Kamış	Kamış	Dal	Eşya
Poaceae	<i>Triticum aestivum</i>	Buğday	Buğday	Tohum	Gıda
Polygonaceae	<i>Polygonum cognatum</i>	Madımak	Madımak	Yaprak	Gıda
Polygonaceae	<i>Rheum ribes</i>	İşgın	İşgın	Kök, Tohum, Genç gövdeleri ve yaprak sapları	Tıbbi, Gıda
Polygonaceae	<i>Rumex acetosella</i>	Kırmızı kuzukulağı	Kuzukulağı	Yaprak	Tıbbi, Gıda
Polygonaceae	<i>Rumex crispus</i>	Evelik	Evelik	Tohum, Yaprak	Tıbbi, Gıda
Portulacaceae	<i>Portulaca oleracea</i>	Semizotu	Pirpirim otu	Yaprak, Dal	Gıda
Ranunculaceae	<i>Adonis aestivalis</i>	Keklik gözü	Gavur lalesi	Çiçek	Tıbbi
Ranunculaceae	<i>Ranunculus repens</i>	Düğün çiçeği	Düğün çiçeği	Bitki	Süs
Rosaceae	<i>Amygdalus orientalis</i>	Yabani badem	Badem	Meyve	Tıbbi, Gıda
Rosaceae	<i>Armeniaca vulgaris</i>	Kayısı	Kayısı	Meyve, Reçine, Gövde, Dal	Tıbbi, Yakacak, Gıda
Rosaceae	<i>Crataegus monogyna</i>	Yemişen	Alıç	Meyve	Gıda, Tıbbi
Rosaceae	<i>Cydonia oblonga</i>	Ayva	Ayva	Yaprak, Çekirdek, Meyve	Tıbbi, Temizlik, Gıda

Tablo 6. 1. (Devam) Üzümlü 'de yetişen bitkiler ve kullanım alanları

Familyası	Latince adı	Genel adı	Yöresel adı	Kullanılan kısmı	Kullanım amacı
Rosaceae	<i>Fragaria vesca</i>	Çilek	Çilek	Meyve	Tıbbi, Gıda
Rosaceae	<i>Malus domestica</i>	Elma	Elma	Meyve, Gövde, Dal,	Tıbbi, Yakacak, Gıda
Rosaceae	<i>Prunus avium</i>	Kiraz	Kiraz	Meyve, Sapı	Tıbbi, Gıda
Rosaceae	<i>Prunus cerasus</i>	Vişne	Vişne	Meyve	Tıbbi, Gıda
Rosaceae	<i>Prunus persica</i>	Şeftali	Şeftali	Meyve	Tıbbi, Gıda
Rosaceae	<i>Rosa dumalis</i> var. <i>boissieri</i>	Kuşburnu	Kuşburnu	Meyve, Çiçek	Tıbbi, Temizlik, Gıda
Rosaceae	<i>Rosa</i> sp.	Gül	Gül	Çiçek, Bitki	Tıbbi, Gıda, Süs
Rosaceae	<i>Rubus idaeus</i>	Ahududu	Böğürtlen	Kök, Meyve	Tıbbi, Gıda
Rubiaceae	<i>Galium boreale</i>	–	–	Bitki	Hayvan yemi
Rubiaceae	<i>Galium margaceum</i>	–	–	Çiçekli dallar	Süs
Rubiaceae	<i>Galium</i> sp.	–	–	Çiçekli dallar	Süs
Salicaceae	<i>Populus alba</i>	Kavak	Kavak	Gövde, Dal	Eşya
Salicaceae	<i>Populus nigra</i>	Karakavak	Kavak	Gövde, Dal	Yakacak
Salicaceae	<i>Populus tremula</i>	Titrek kavak	–	Gövde, Dal	Yakacak
Salicaceae	<i>Salix viminalis</i>	Söğüt	Söğüt	Dal	Eşya
Scrophulariaceae	<i>Melampyrum arvense</i> var. <i>arvense</i>	Tarla inek buğdayı	Pişmez	Bitki	Hayvan yemi
Scrophulariaceae	<i>Verbascum</i> sp.	Sığırkuyruğu	Sığırkuyruğu	Çiçek	Tıbbi, Boya
Solanaceae	<i>Capsicum annum</i>	Biber	Biber	Meyve	Gıda
Solanaceae	<i>Lycopersicum esculentum</i>	Domates	Domates	Meyve	Tıbbi, Gıda
Solanaceae	<i>Solanum tuberosum</i>	Patates	Patates	Yumru	Tıbbi
Tamaricaceae	<i>Tamarix smyrnensis</i>	İlgın ağacı	Yılgın ağacı	Yapraklı dallar	Eşya
Tiliaceae	<i>Tilia argentea</i>	İhlamur	İhlamur	Çiçekli dallar	Tıbbi
Urticaceae	<i>Urtica dioica</i>	Isırgan	Isırgan	Çiçek, Yaprak, Taze dal, Tohum	Tıbbi, Gıda
Vitaceae	<i>Vitis vinifera</i>	Üzüm	Üzüm	Meyve, Yaprak	Tıbbi, Gıda
Zygophyllaceae	<i>Tribulus terrestris</i>	Demir diken	Dadaş otu	Meyve	Tıbbi

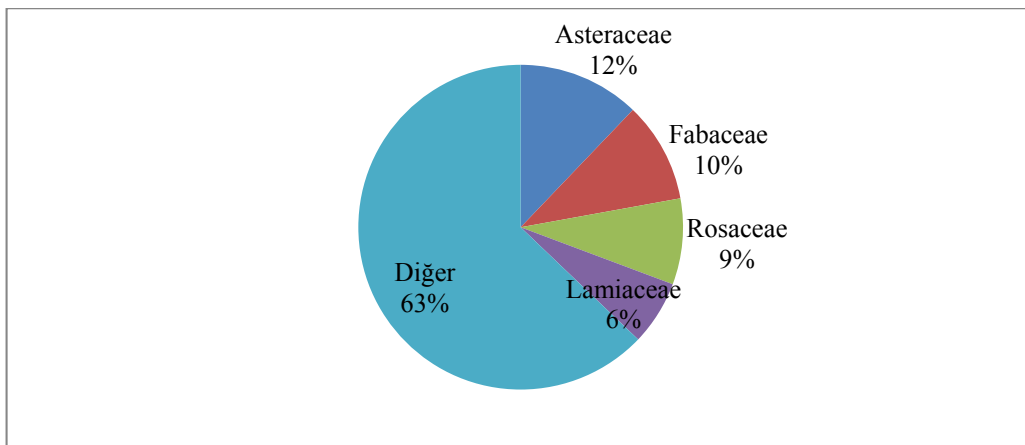
Araştırma çerçevesinde, yöre halkının, özellikle ileri yaşta olanların ve bunların yakın çevresinde bulunanların tıbbi bitkileri daha iyi tanıdıkları ve daha sık kullandıkları saptanmıştır. Konuyla ilgili bilgiye sahip olanların, çok sayıda tıbbi bitki hakkında bilgi sahibi

olmayıp bir ila beş bitkiyi tanıyor ve onlardan faydalaniyor olması dikkate değer bir husustur. Bir diğer husus, tıbbi bitkilerden gelecek yararlar ilgili beklentinin çok yüksek olmaması; yöre halkının ciddi sağlık sorunlarıyla mücadele konusunda modern tıbbın olanaklarına yönelirken, geleneksel reçeteleri gündelik yaşamın ufak tefek sorunları için gündeme getirmesidir.

İnsanların yüzyıllardır nesilden nesile aktardığı bilgi ve deneyimlerinden oluşan kültür giderek kaybolmaktadır. Günümüzdeki insanların refah düzeyinin yükselmesi ve ihtiyaçlarının kolayca karşılanmasından dolayı oluşan kültür yozlaşması insanların tıbbi ve ekonomik bitkilere olan ilgisini de azaltmıştır. Yine de Üzümlü ilçe ve köylerinde doğal bitkiler çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Ayrıca kültüre alınmış bitkilerde günlük hayatta insanların farklı alanlarda kullanımına hizmet etmektedir. Yakacak amaçlı kullanıma göre bitkilerin gıda, ilaç, süs amaçlı kullanımları daha fazla gözlemlenmektedir.

Yörenin en büyük gelir kaynaklarından ve en çok tüketilen gıdalardan biri olan *Vitis vinifera* gibi *Anethum graveolens*, *Petroselinum crispum*, *Lactuca sativa*, *Viburnum opulus*, *Cucumis sativa*, *Cucurbita pepo*, *Citrullus vulgaris*, *Phaseolus vulgaris*, *Mentha piperita*, *Allium cepa*, *Hibiscus esculentus*, *Rheum ribes*, *Portulaca oleracea*, *Fragaria vesca*, *Malus domestica*, *Prunus avium*, *Prunus persica*, *Capsicum annum*, *Solanum tuberosum*, *Lycopersicum esculentum* gibi ekonomik değere sahip meyve ve sebzeler köy insanının bütçesine katkı sağlayacak miktarda yetiştirilmekte ve satılmaktadır.

Çalışmamızda değişik amaçlarla için kullanılan 140 taksonun yer aldığı familyalardan takson bakımından ilk dördü; Asteraceae (17 takson), Fabaceae (14 takson), Rosaceae (12 takson) ve Lamiaceae (9 takson) familyalarında toplanmıştır.

Şekil 6. 1. Familyalara ait takson yüzdeleri

Araştırmada, halkla karşılıklı görüşme yapılarak elde edilen etnobotanik verilerde, 50 yaşın altındaki kişilerden alınan bilgilerin çoğunun yetersiz olduğu hatta doğal bitkilere ilgilerinin azaldığı tespit edilmiştir. 75 yaşın üstündeki kişilerin de güvenilir bilgi verememeleri 50–75 yaş arasına odaklanmamıza neden olmuştur. Bunun sonucu olarak da en tutarlı bilgiler 55–75 yaş grubundan alınmıştır (EK–3) .

İnsanların birlikte bulunduğu bahçe, kahve gibi yerler ile ev toplantılarında birçok insandan bilgi alınmasına rağmen özellikle bayanlar isminin kaydedilmesini istememiştir. İnsanların büyük bir kısmı ise inançları gereği resim karelerinde yer almadan bitki kullanımları ile ilgili bizzat yaşantılarında uygulayıp sonuç aldıkları yöntemleri paylaşmışlardır. Ayrıca araştırmamızda ismini vermek istemeyen 93 kişiden elde edilen bilgiler kayıtlara alınmıştır.

Araştırmalarımız sonucunda elde edilen verilerle Türkiye’de yapılan bazı çalışmalar karşılaştırıldığında; bitkilerin kullanım amaçlarında ve yerel adlarında bazı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre:

Aksakal ve Kaya, (2008) “Erzurum ve Çevresinde Halk Tarafından Gıda Amaçlı Olarak Kullanılan Bitkiler” adlı araştırmada *Gundelia tournefortii* var. *tournefortii* bitkisinin gıda olarak tüketildiği belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda bundan farklı olarak bu bitki köklerinden elde edilen sakız diş sağlığında, diş etlerini kuvvetlendirici, ağız sağlığında ve iştah arttırıcı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıdaki çalışmada *Berberis vulgaris* bitkisinin çiğ olarak, meyvelerinden marmelat ve şurup yapıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bu bitkinin meyveleri ishali kesmek için kullanıldığı, köklerinin kaynatılması sonucu oluşan suyun yün boyama da kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Cerithe minor subsp. *auriculata* bitkisinin ilgili çalışmada yapraklarının pişirilerek yenildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda ise yaprakları suda kaynatılıp elde edilen sıvının vücuttaki ödemin giderilmesi için içildiği ortaya konulmuştur.

Silene vulgaris var. *vulgaris* bitkisinin her iki çalışmada da gıda olarak tüketildiği tespit edilmiştir.

Chenopodium album L. bitkisinin bu çalışmada gıda olarak tüketildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda ise *Chenopodium album* subsp. *album* türünün gıda olarak tüketildiği belirlenmiştir.

Aynı çalışmada *Elaeagnus angustifolia* bitkisinin meyvelerinin çiğ olarak tüketildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda bu bitkinin ağacının bulunmasının ev halkına uğur getirdiğine inanıldığı ve kaynatılan meyvelerinin öksürük ve bronşit rahatsızlıkları için kullanıldığı saptanmıştır.

Mentha longifolia (L.) Hudson subsp. *typhoides* (Briq.) Farley bitkisinin yukarıdaki çalışmada toprak üstü kısımlarının baharat olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Bulgularımıza göre ise *Mentha longifolia* bitkisinin çiçekleri kanser tedavisinde kullanılmakta ve kurutulup ufalanan yaprakları çorba ve salatalara katılmaktadır.

Salvia verticillata subsp. *verticillata* bitkisinin gövdesi kabukları soyularak yenildiği ilgili çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bu bitkisinin çiçeklerinden arıların bal sırnı yapımı için nektar aldığı tespit edilmiştir.

Yukarıdaki çalışmada *Malva neglecta* bitkisinin çiğ olarak veya pişirilerek tüketildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda bundan farklı olarak bitkinin gövde, yaprak ve çiçek gibi kısımlarının suda kaynatılması ile elde edilen sıvı iltihabı sökmesi, sancıyı kesmesi, romatizma ve kanser tedavileri için içildiği saptanmıştır.

Polygonum cognatum bitkisinin her iki çalışmada da gıda olarak tüketildiği tespit edilmiştir.

İlgili çalışmada *Rumex crispus* bitkisinin çiğ olarak ya da pişirilerek tüketildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda ise aynı bitkinin tohumları suda kaynatılıp, elde edilen sıvının ödemi tedavi etmek için kullanıldığı belirlenmiştir.

Aynı çalışmada *Rumex tuberosus* L. subsp. *horizontalis* (Koch) Rech. bitkisinin çiğ olarak tüketildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda *Rumex acetosella* türünün çiğ ya da pişirilerek gıda olarak tüketilebildiği gibi aynı şekilde şekeri düşürmek içinde tüketildiği belirlenmiştir.

Amygdalus communis L. bitkisinin çiğ olarak tüketildiği ilgili çalışmada belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda *Amygdalus orientalis* türünün kan şekerini düşürmesi için taze meyvesi veya çekirdeğinin kurutulup yendiği tespit edilmiştir.

Yukarıdaki çalışmada *Crataegus aronia* (L.) Bosc. Ex DC. var. *aronia* ve *Crataegus pentagyna* Waldst. bitkilerinin çiğ olarak tüketildiği belirtilmiştir. Çalışmamızda *Crataegus monogyna* türünün meyvelerinin tansiyonu düşürmesi için çiğ olarak tüketildiği saptanmıştır. *Rosa pisiformis* (Christ) D. , *R. dumalis* subsp. *boissieri* ve *R. pimpinellifolia* L. meyvelerinden meşrubat yapıldığı ve çiğ olarak tüketildiği aynı çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda ise *Rosa dumalis* var. *boissieri* bitkisinin meyveleri çay olarak demlenip soğuk algınlığı tedavisinde, lapa şekline getirilen meyveleri dış basur tedavisinde, meyve hemoroit hastalığının tedavisi için çekirdeği ile birlikte yendiği, meyveden hazırlanan çayı rahatlatıcı olarak içildiği, çiçekleri cildi temizlemek için kullanıldığı ve kuşburnu meyvesinden korava adı verilen marmelat yapıldığı saptanmıştır.

Yine aynı çalışmada *Rubus idaeus* bitkisinin olgun meyvelerinin çiğ olarak tüketildiği belirtilmiştir. Bundan farklı olarak çalışmamızda iltihaplanmaya karşı bu bitkinin kökünün kaynatılıp içildiği, meyvelerinin iştah açıcı ve vitamin verici olarak tüketildiği ve reçeli yapıldığı belirlenmiştir.

Urtica dioica bitkisinin pişirilerek gıda olarak tüketildiği ilgili çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda aynı bitkinin yapraklarının romatizmalı bölgelere sarıldığı, yapraklarının suda kaynatılıp elde edilen sıvının kanser hastalığının tedavisi amacıyla ve emziren bayanlar tarafından süt arttırıcı olarak içildiği ve kurutulmuş tohumlarının halsizlik, kansızlık ve kanser tedavisi için balla karıştırılıp yendiği tespit edilmiştir.

Vural (2008), “Honaz Dağı ve Çevresindeki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri” adlı çalışmasında *Anthemis tinctoria* var. *tinctoria* bitkisinin hayvan yemi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda da bu bitkinin aynı amaçla kullanıldığı belirtilmiştir.

Yukarıdaki çalışmada *Centaurea depressa* bitkisinin hayvan yemi olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda ise bitkinin süs bitkisi olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Centaurea virgata bitkisinin aynı çalışmada süpürge otu olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızda bu bitkinin hayvan yemi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Cichorium intybus bitkisinin hayvan yemi olarak kullanıldığı ilgili çalışmada belirtilmiştir. Bitkinin kökündeki beyaz süt salgısının çalışmamızda, sindirimi kolaylaştırmak için emildiği ortaya konulmuştur.

Bu çalışmada *Cerinth minor* subsp. *auriculata* bitkisinin hayvan yemi olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bu bitkinin yapraklarının suda kaynatıldığı ve elde edilen sıvının ödemin giderilmesi için içildiği ve bitkinin pişirilerek tüketildiği tespit edilmiştir. *Capsella bursa-pastoris* bitkisinin her iki çalışmada hayvan yemi ve gıda olarak kullanıldığı ve *Convolvulus arvensis* bitkisinin de her iki çalışmada hayvan yemi olarak kullanıldığı belirtilmiştir.

Aynı çalışmada *Eleagnus angustifolia* bitkisinin gıda olarak tüketildiği belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda bundan farklı olarak ağacın bahçelerde bulundurulmasının uğur getirdiği ve kaynatılan meyvelerinin öksürük ve bronşit rahatsızlıkları için kullanıldığı saptanmıştır.

Astragalus microcephalus bitkisinin hayvan yemi olarak kullanıldığı ilgili çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bu bitkinin yakacak olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Melilotus officinalis bitkisinin her iki çalışmada da hayvan yemi olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Yukarıdaki çalışmada *Quercus pubescens* bitkisinin hayvan yemi olarak, yakacak, çit ve çardak yapımında kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bu bitkinin sadece yakacak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Hypericum perforatum bitkisinin kökünden dekoksasyon yöntemiyle çıkarılan çayı mide ve bağırsak rahatsızlıkları, çiçeklerinden dekoksasyon yöntemiyle hazırlanarak içilen çayın uykusuzluk ve yorgunluğa iyi geldiği, çiçeklerinin toz haline getirilip yaralara sürüldüğü yukarıdaki çalışmada belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda bitkiden kantaron yağı elde edildiği tespit edilmiştir. Bu yağ kanamaları durdurmak, yara izlerini kapatmak, yaraların kabuk bağlamasını önlemek amacıyla kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Aynı çalışmada *Malva neglecta* bitkisinin ses kısıklığının giderilmesi amacıyla kullanıldığı, lapa halinde şişliklere sarıldığı ve gıda olarak tüketildiği tespit edilmiştir. Çalışmamızda ise

bu bitkinin gıda olarak tüketilmesinin yanında iltihabı sökmesi, sancıyı kesmesi, romatizma ve kanser tedavileri için kullanıldığı belirlenmiştir.

Morus alba bitkisinin gıda, hayvan yemi, yakacak ve mutfak araçları yapımında kullanıldığı yukarıdaki çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bitkinin meyvesinden yapılan pekmezi kan yapıcı, bronşit, astım gibi rahatsızlıkların tedavisi için kullanıldığı, bağırsakların çalışması için aç karnına yenildiği, yapraklarının haşlanarak sarma dışı olarak kullanıldığı, meyvesi gıda olarak çiğ tüketildiği ve çemiç denilen kurutulmuş dut meyvelerinin çerez olarak yendiği saptanmıştır.

Morus nigra bitkisinin gıda, hayvan yemi, yakacak, mutfak aletleri yapımı ve çocukların dudaklarında pamukçuk olarak bilinen hastalıklı bölgeye sürüldüğü ilgili çalışmada belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda bu bitkinin ağız yaralarının iyileştirilmesi amacıyla ve gıda olarak tüketildiği tespit edilmiştir.

Aynı çalışmada *Papaver rhoeas* bitkisinin gıda, hayvan yemi ve çocukların oyunlarda kullandığı belirtilmiştir. Çalışmamızda bitkinin gıda olarak kullanıldığı ve şerbetinin yapıldığı gösterilmiştir.

Yukarıdaki çalışmada *Polygonum cognatum* bitkisinin gıda ve hayvan yemi olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda bitkinin sadece gıda olarak tüketildiği ortaya konulmuştur.

Portulaca oleracea bitkisinin her iki çalışmada da gıda olarak tüketildiği tespit edilmiştir.

Populus nigra bitkisinin yakacak ve inşaat işlerinde kullanıldığı yukarıdaki çalışmada belirtilmiştir. Bizim çalışmamızda bu bitkinin sadece yakacak olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Tamarix smyrnensis bitkisinin yakacak olarak kullanıldığı yukarıdaki çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda bitkinin bahçelerin kenarlarına çit yapımında kullanıldığı saptanmıştır.

Aynı çalışmada *Urtica dioica* bitkisini saçı seyrek olanlar saçlarının sıklaşması için şampuan gibi kullanıldığı, tarım ilacı ve gıda olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızda aynı bitkinin yapraklarının romatizmalı bölgelere sarıldığı, yapraklarının suda kaynatılıp elde

edilen sıvının kanser hastalığının tedavisi amacıyla ve emziren bayanlar tarafından süt arttırıcı olarak içildiği ve kurutulmuş tohumlarının halsizlik, kansızlık ve kanser tedavisi için balla karıştırılıp yendiği tespit edilmiştir.

Tribulus terrestris bitkisinin safra ve idrar yolu taşları tedavisinde kullanıldığı ilgili çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bitkinin kalp rahatsızlıkları, damar tıkanıklığı ve idrar yolları iltihabı için içildiği saptanmıştır.

Özgökçe, F. , ve Özçelik, H. , (2004) “Ethnobotanical Aspects of Some Taxa in East Anatolia, Turkey” adlı araştırmasına göre temizlik amacıyla kullanılan *Amaranthus retroflexus* bitkisinin çalışmamızda yerel halk tarafından gıda olarak kullanıldığı belirlenmiştir.

Yukarıdaki çalışmada sara hastalığı tedavisinde kullanıldığı belirtilen *Cichorium intybus*'un kökündeki beyaz süt salgısının çalışmamızda, sindirimi kolaylaştırmak için emildiği ortaya konulmuştur.

İlgili çalışmada yaraların iyileştirilmesinde kullanılan *Lepidium latifolium* bitkisinin çalışmamızda gıda olarak tüketildiği, astım ve bronşit için kullanıldığı belirtilen *Glycyrrhiza glabra* bitkisi çalışmamızda astım tedavisinde kullanıldığı gösterilmiştir.

Aynı çalışmada mide rahatsızlıklarında kullanıldığı belirtilen *Hypericum perforatum* bitkisi bizim çalışmamızda bitkiden kantaron yağı elde edildiği tespit edilmiştir. Bu yağ kanamaları durdurmak, yara izlerini kapatmak, yaraların kabuk bağlamasını önlemek amacıyla kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Yukarıdaki çalışmada böbrek taşları için kullanıldığı gösterilen *Alcea calverti*' nin çalışmamız da boğaz ağrısı ve öksürük tedavisinde kullanıldığı belirlenmiştir.

Yine aynı çalışmada diyabet, ülser ve ishal tedavisinde kullanıldığı belirtilen *Rheum ribes* bitkisi bulgularımızda şeker ve tansiyon hastalığı tedavisi için kökünün kaynatılarak içildiği, bitki tohumlarının suda kaynatılıp astım tedavisi için içildiği belirlemiştir. Aynı çalışmada hemoroit tedavisinde kullanıldığı belirtilen *Rumex crispus* tohumları çalışmamıza göre suda kaynatılarak, elde edilen sıvının ödem tedavisinde içildiği ve gıda olarak tüketildiği belirlenmiştir.

İlgili çalışmada sakinleştirici ve kas gevşetici olarak kullanıldığı belirtilen *Crataegus monogyna* bitkisi çalışmamızda tansiyonu düşürücü ve gıda olarak tüketildiği saptanmıştır.

Yukarıdaki çalışmada tüm kanser tedavilerinde kullanıldığı belirtilen *Urtica dioica*' nin çalışmamızda aynı bitkinin yapraklarının romatizmalı bölgelere sarıldığı, yapraklarının suda kaynatılıp elde edilen sıvının kanser hastalığının tedavisi amacıyla ve emziren bayanlar tarafından süt arttırıcı olarak içildiği ve kurutulmuş tohumlarının halsizlik, kansızlık ve kanser tedavisi için balla karıştırılıp yendiği tespit edilmiştir.

Pieroni (2000), "Medicinal Plants and Food Medicines in the Folk Traditions of the Upper Lucca Province, Italy" adlı çalışmada kan temizleyici ve salata olarak kullanıldığı belirtilen *Cichorium intybus*' un kökündeki beyaz süt salgısının çalışmamızda, sindirimi kolaylaştırmak için emildiği ortaya konulmuştur.

Cydonia oblonga bitkisinin reçelinin yapıldığı ve ishale karşı kullanıldığı ilgili çalışmada belirtilmiştir. Çalışmamızda ise ayva yaprağının soğuk algınlığı için içildiği, içindeki çekirdeğinin boğaz ağrısı tedavisi için yenildiği, suda bekletilen çekirdeğinin emzikli kadınlar tarafından göğüs uçları yara olmasın diye sürüldüğü ve cildi temizlemek için kullanıldığı tespit edilmiştir.

Papaver rhoeas bitkisinin her iki çalışmada da gıda olarak tüketildiği belirtilmiştir.

Aynı çalışmada yapraklarının böcekleri uzaklaştırıcı olarak kullanıldığı belirtilen *Phaseolus vulgaris* bitkisi çalışmamızda uzun yola çıkarken araç tutmasın, mide bulantısı olmasın diye bir tane kuru fasulye tohumu yutulduğu tespit edilmiştir.

Yukarıdaki çalışmada ishale karşı ve tonik olarak kullanıldığı belirtilen *Hordeum vulgare*' nin çalışmamızda aynı bitkinin meyveleri siğillerin tedavisinde ve hayvanların sütü bol olsun diye yedirildiği belirtilmiştir.

İlgili çalışmada *Vitis vinifera* bitkisinin soğuk algınlığı, boğaz ağrısı, antiseptik, şarap ve sirke yapımında kullanıldığı belirtilmiştir. Çalışmamızda ise bu bitkinin hafıza kaybını azaltmak için meyve suyunun içildiği, meyvesinden elde edilen pekmezin öksürüğü kesmesi ve kan yapması için yenildiği, kurutulan meyvelerinin kan yapsın diye aç karnına yenildiği, hoşafı, sirkesi ve saruç adı verilen çerez yapıldığı belirtilmiştir. Ayrıca kurutulan yapraklarının ufalanıp baharat olarak kullanıldığı ve yapraklar haşlanıp etli ve zeytinyağlı sarma dışı olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur.

Üzümlü 'den elde ettiğimiz sonuçlarda yurdumuzun çeşitli yerlerinde yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında, bitkilerin büyük bir çoğunluğunun halk tarafından

isimlendirilmesinde benzerlikler görülmesine karşın, bazı bitki türlerinin isimlendirilmesinde farklılıklar göze çarpmaktadır.

Keskin M. ve Alpınar, K. , (2002) “Kışlak (Yayladağı-Hatay) Hakkında Etnobotanik Bir Araştırma” adlı çalışmada *Gundelia tournefortii var. tournefortii*, *Papaver rhoeas*, *Malva neglecta* ve *Cydonia oblonga* gibi bitkilerin aynı isimle adlandırıldığı gibi bazı bitkilerin de farklı adlandırıldığı saptanmıştır. Mesela *Capsella bursa-pastoris* bitkisi “Ayşecik” diye adlandırılırken Üzümlü de “Çobançantası” olarak isimlendirilmektedir. “Koz” diye adlandırılan *Juglans regia* bitkisi bizim çalışma bölgesinde “Ceviz” diye adlandırılmaktadır. “Körmen” diye isimlendirilen *Allium ampeloprasum* bitkisi araştırma bölgemizde “pırasa” olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışmada *Portulaca oleracea* bitkisi “Semizotu” diye adlandırılmaktadır. Çalışmamızda ise aynı bitkiye “pırpirim” denildiği saptanmıştır.

Doğal olarak yetişen bitkilerden başka kültüre alınanlarında genellikle gıda olarak tüketilenlerin tıbbi amaçlı kullanımları da tespit edilerek belirtilmiştir Örneğin *Citrullus vulgaris* bitkisinin idrar söktürmek ve böbreklerin çalışması için tüketildiği tespit edilmiştir.

Çalışmamız bizim için oldukça ilginç ve değerli bir deneyim olmuştur. Erzincan’da ilk defa yapılan bu tez çalışmasının, bir yandan Üzümlü yöresi hakkında yürütülecek folklor, sistematik ve farmakolojik çalışmaları için dikkate değer bir kaynak diğer yandan farklı yöreler hakkında yürütülecek benzer çalışmalar için esin kaynağı olması umulmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akan, H. , Korkut M. M., Balos M. M. “Arat Dağı ve Çevresinde (Birecik, Şanlıurfa) Etnobotanik Bir Araştırma” *Fırat Üniversitesi. Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 20 (1): 67-81(2008).
- Akpınar, E. , “Üzümlü İlçesinin Coğrafyası”, Üzümlü (Cimin), Sarıçiçek, F. , Aksun Y. , *Doğu Yayınları*, Erzincan, 70-113 (2004).
- Aksakal, Ö. ve Yusuf, K. , “Erzurum ve Çevresinde Halk Tarafından Gıda Amaçlı Olarak Kullanılan Bitkiler”, *Türkiye 10. Gıda Kongresi*, Erzurum, 1009–1012 (2008).
- Ali-Shtayeh, M., S. , Yaniv, Z. , Mahajna, J. , “Ethnobotanical Survey in the Palestinian Area: A Classification of The Healing Potential of Medicinal Plants”, *Journal of Ethnopharmacology*, 73: 221-232. (2000).
- Anonim, Erzincan İline Ait 1975-2010 Yılları Arası Meteorolojik Değerler, *Erzincan İl Meteoroloji Müdürlüğü*, Erzincan (2011).
- Baytop, T. , “Türkiye’de Bitkiler ile Tedavi (Geçmişte ve Bugün),”, *Nobel Tıp Kitabevleri*, İstanbul (1999).
- Cano, J. H. , Volpato, G. “Herbal Mixtures In The Traditional Medicine Of Eastern Cuba”, *Journal of Ethnopharmacology*, 90: 293–316 (2004).
- Çömlekçioğlu, N. ve Karaman, Ş. , “Kahramanmaraş Şehir Merkezindeki Aktarlarda Bulunan Tıbbi Bitkiler”, *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 11(1): 23–32 (2008).
- Elçi, B. , Sadık, E. , “Güdü (Ankara) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri”, *Hacettepe Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 26 (2): 57–64 (2006).
- Ezer, N. ve Mumcu Arısan, Ö. , “Folk Medicines in Merzifon (Amasya, Turkey)”, *Turk J. Bot.*, 30 : 223-230 (2006)
- Kandemir, A. ve Türkmen, Z. , “The Flora of Üzümlü-Sakaltutan (Erzincan-Gümüşhane)”, *Turk J. Bot.* , 32: 265–304 (2008)
- Kendir, G. , . Güvenç, A. , “Etnobotanik ve Türkiye’de Yapılmış Etnobotanik Çalışmalara Genel Bir Bakış”, *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 30 (1) :49–80 (2010).
- Keskin M. ve Alpınar, K. , “Kışlak (Yayladağı-Hatay) Hakkında Etnobotanik Bir Araştırma”, *OT Sistematik Botanik Dergisi*, 9(2): 91-100 (2002).
- Koçyiğit, M., ve Özhatay, N. , “Wild Plants Used As Medicinal Purpose in Yalova (Northwest Turkey)”, *Turkish Journal of Pharmaceutical Sciences*, 3 (2): 91-103 (2006).

Korkmaz, M. , “ Sütçüler (Isparta) Florası”, Yüksek Lisans Tezi, **Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Isparta, 2 (1998).

Malyer, H. , Öz Aydın, S. , Tümen, G., Er, S. , “Tekirdağ ve Çevresindeki Aktarlarda Satılan Bazı Bitkiler ve Tıbbi Kullanım Özellikleri”, **Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, 7: 103-112 (2004).

Mart, S. , “Bahçe ve Hasanbeyli (Osmaniye) Halkının Kullandığı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Yönden Araştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, **Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Adana, 1(2006).

Özgen, U. , Yiğit, N. , Aktaş, E. , “İlıca (Erzurum) İlçesine Bağlı Köylerde Tedavi Amacıyla Kullanılan Bazı Türlerde Antibakteriyel Aktivite Tayinleri”, **14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı**, Eskişehir, 316-317 (2004).

Özgökçe, F. , Özçelik, H. , “Ethnobotanical Aspects of Some Taxa in East Anatolia, Turkey”, **Economic Botany**, 58(4) : 697-704, (2004).

Pieroni, A. , “Medicinal Plant and Food Medicines in the Folk Traditions of The Upper Lucca Province, İtaly”, **Journal of Ethnopharmacology**, 70: 235–273 (2000).

Pils, G. , “Flowers of Turkey” , **Austria**, (2006).

Sadıkoğlu, N. , “Cumhuriyet Dönemi Türk Etnobotanik Araştırmalar Arşivi”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 75 (1998).

Serin, Y. , “Türkiye’nin Çayır ve Mera Bitkileri”, **Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü**, Ankara, (2008)

Şimşek, I. , AYTEKİN, F. , YEŞİLADA, E. , YILDIRIMLI, Ş. , “Anadolu’da Halk Arasında Bitkilerin Kullanış Amaçları Üzerinde Etnobotanik Bir Çalışma”, **14. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı**, Eskişehir, 434–457 (2002).

Vural, G. , “Honaz Dağı ve Çevresindeki Bazı Doğal Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri”, Yüksek Lisans Tezi, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Afyon, (2008).

Yapıcı, Ü. İ. ,Hoşgören, H. , Saya, Ö. , “Kurtalan (Siirt) İlçesinin Etnobotanik Özellikleri”, **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, 12: 191–196 (2009).

EK -1 Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 1.** *Chenopodium album* L. subsp. *album***Şekil 1. 2.** *Astrodaucus orientalis***Şekil 1. 3.** *Echinophora* sp.**Şekil 1. 4.** *Falcaria falcarioides*

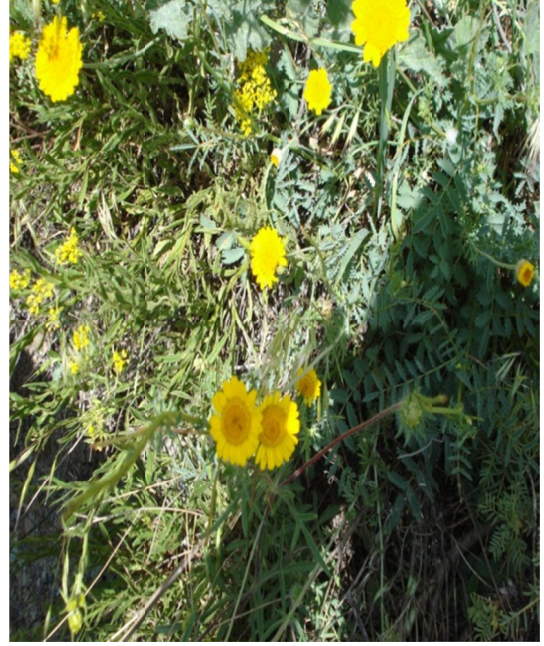
EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 5.** *Turgenia latifolia***Şekil 1. 6.** *Trachomitum venetum* subsp.
*sarmatiense***Şekil1. 7.** *Achillea biebersteinii***Şekil 1. 8.** *Anthemis cretica* subsp. *iberica*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 9. *Artemisia austriaca*

Şekil 1. 10. *Anthemis tinctoria* var. *tinctoria*

Şekil 1. 11. *Carduus pycnocephalus*

Şekil 1. 12. *Centaurea depressa*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 13.** *Centaurea virgata***Şekil 1. 14.** *Cichorium intybus***Şekil 1. 15.** *Gundelia tournefortii* var. *tournefortii***Şekil 1.16.** *Echinops orientalis*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 17. *Helichrysum arenarium*
subsp. *erzincanicum*

Şekil 1. 18. *Senecio vernalis*

Şekil 1. 19. *Xeranthemum annuum*

Şekil 1. 20. *Berberis vulgaris*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1.21.** *Alkanna orientalis***Şekil 1. 22.** *Anchusa arvensis* subsp. *orientalis***Şekil 1.23.** *Anchusa leptophylla***Şekil 1.24.** *Heliotropium circinatum*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 25.** *Arabis caucasica***Şekil 1. 26.** *Capsella bursa-pastoris***Şekil 1. 27.** *Lepidium latifolium***Şekil 1. 28.** *Descurainia sophia*

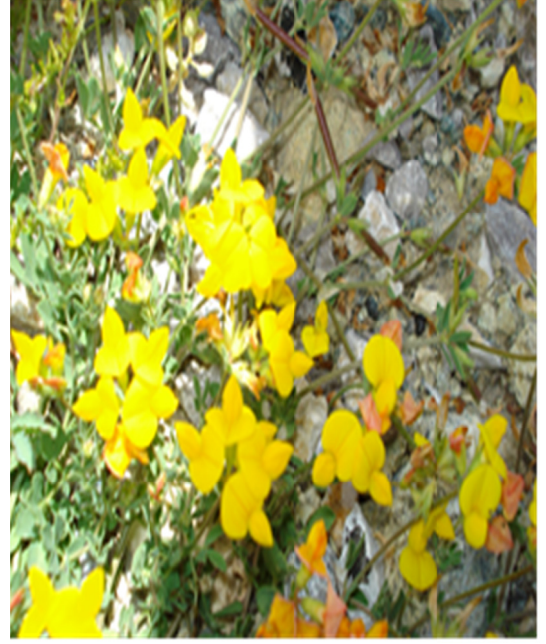
EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 29.** *Gypsophilla aucheri***Şekil 1. 30.** *Viburnum opulus***Şekil 1. 31.** *Silene vulgaris* var. *vulgaris***Şekil 1. 32.** *Convolvulus arvensis*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 33.** *Euphorbia orientalis***Şekil 1. 34.** *Elaeagnus angustifolia***Şekil 1. 35.** *Astragalus karamasicus***Şekil 1. 36.** *Astragalus microcephalus*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1.37. *Coronilla orientalis* subsp. *orientalis*Şekil 1.38. *Coronilla varia* subsp. *varia*Şekil 1.39. *Glycyrrhiza glabra*Şekil 1.40. *Lotus corniculatus* subsp. *alpinus*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 41. *Melilotus officinalis*

Şekil 1. 42. *Onobrychis cana*

Şekil 1. 43. *Ononis spinosa*

Şekil 1. 44. *Onobrychis galegifolia*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 45. *Trifolium pratense*

Şekil 1. 46. *Quercus libani*

Şekil 1. 47. *Hypericum heterophyllum*

Şekil 1. 48. *Quercus pubescens*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 49. *Hypericum perforatum*

Şekil 1. 50. *Iris persica*

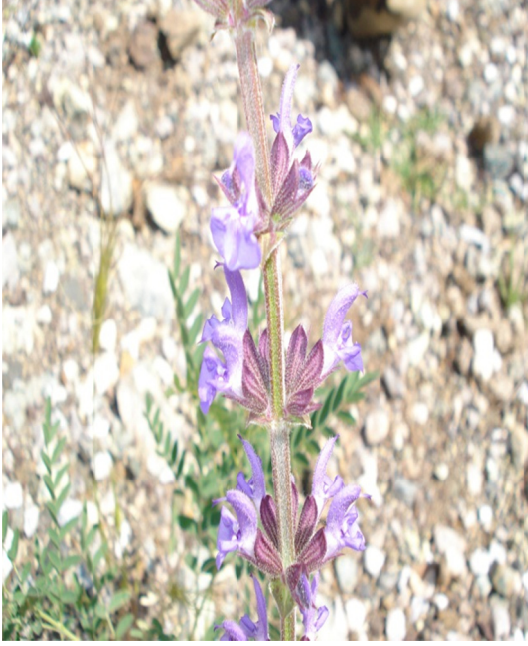

Şekil 1. 51. *Mentha longifolia*

Şekil 1. 52. *Salvia sclarea*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1.53. *Salvia verticillata*

Şekil 1.54. *Salvia verticillata* subsp. *amasiaca*

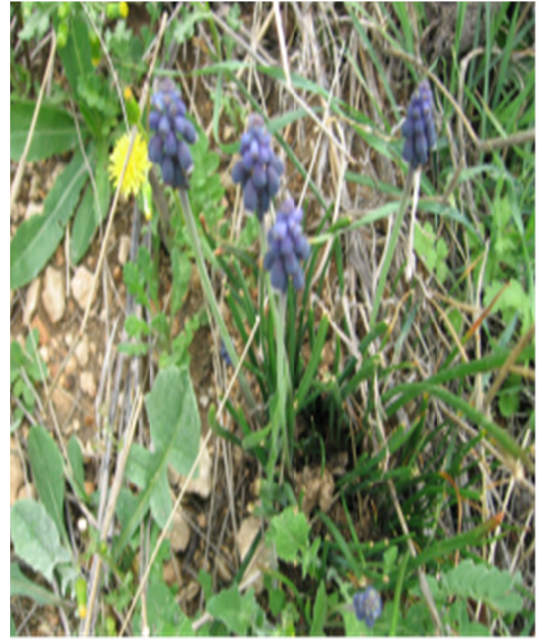

Şekil 1. 55. *Teucrium orientale* var.
lavandulifolia

Şekil 1. 56. *Stachys lavandulifolia* var.
glabrescens

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 57.** *Ziziphora clinopodioides***Şekil 1. 58.** *Muscari tenuiflorum***Şekil 1. 59.** *Asphodelus aestivus***Şekil 1. 60.** *Muscari neglectum*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 61. *Tulipa julia*

Şekil 1. 62. *Alcea calverti*

Şekil 1. 63. *Mirabilis jalapa*

Şekil 1. 64. *Malva neglecta*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 65. *Syringa vulgaris*

Şekil 1. 66. *Epilobium hirsutum*

Şekil 1. 67. *Papaver rhoeas*

Şekil 1. 68. *Glaucium sp.*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 69. *Pinus sylvestris*

Şekil 1. 70. *Plantago major*

Şekil 1. 71. *Agropyron repens*

Şekil 1. 72. *Plantago media*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 73.** *Phragmites australis***Şekil 1. 74.** *Polygonum cognatum***Şekil 1. 75.** *Rumex acetosella***Şekil 1. 76.** *Rheum ribes*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 77. *Rumex crispus*****Şekil 1. 78. *Adonis aestivalis*****Şekil 1. 79. *Ranunculus repens*****Şekil 1. 80. *Portulaca oleracea***

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları

Şekil 1. 81. *Rosa dumalis* var. *boissieri*

Şekil 1. 82. *Galium boreale*

Şekil 1. 83. *Rubus idaeus*

Şekil 1. 84. *Crataegus monogyna*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 85.** *Galium margaceum***Şekil 1. 86.** *Galium sp.***Şekil 1. 87.** *Melampyrum arvense* var. *arvense***Şekil 1. 88.** *Verbascum sp.*

EK -1 (Devam) Araştırma Bölgesindeki Bazı Faydalı Bitkilerin Fotoğrafları**Şekil 1. 89.** *Tamarix smyrnensis***Şekil 1. 90.** *Urtica dioica***Şekil 1. 91.** *Vitis vinifera* meyvesi**Şekil 1.92.** *Vitis vinifera* çiçeği

EK – 2 Araştırma Bölgemizden İzlenimler**Şekil 2. 1.** Araştırma alanında bitki toplarken**Şekil 2. 2.** Çadırtepe Köyünden görüntü**Şekil 2. 3.** Pınarlıkaya köyünden görüntü**Şekil.2. 4.** Çardaklı köyünde yöre halkı

EK – 2 (Devam) Araştırma Bölgesinden İzlenimler

Şekil 2. 5. Karacalar köyünden görüntü

Şekil 2. 6. Pişkidağ köyünden görüntü

Şekil 2. 7. Karakaya Köyü evini açan yöre halkı

Şekil 2. 8. Karacalar köy meydanı

EK – 2 (Devam) Araştırma BÖlgemizden İzlenimler

Şekil 2. 9. *Salix viminalis* ile örölmüş sepetlerŞekil 2. 10. *Populus alba*'dan yapılan merdivenŞekil 2. 11. *Vitis vinifera*' dan yapılan saruçŞekil 2. 12. *Asphodelus aestivus* satıcısı

EK- 3. Kaynak Kişiler

ADI SOYADI	YAŞI	BULUNDUĞU YER
AKERİK Fikri	69	Üzümlü
AKERİK Mehmet	67	Üzümlü
AKSUN Salih	56	Üzümlü
AKYILDIZ Kenan	47	Çardaklı Köyü
BAL Mehmet	75	Karakaya
Bekar Erdal	40	Karakaya
BEBEK Yavuz	55	Büyük Köy
BEŞİKTAŞ Zübeyir	55	Üzümlü
BOKE Ünal	45	B. Kadağan Köyü
CANBABA Basri	65	Üzümlü
CANBABA Halil	67	Üzümlü
CANBABA Hüseyin	69	Üzümlü
ÇAMBELİ İbrahim	62	B. Kadağan Köyü
DAL Yavuz	40	Karakaya
DEDE Kamer	90	Altınbaşak
DEMİREL Burhan	55	Bayırbağ
DOĞAN Emine	68	Üzümlü
DOĞAN Hüseyin	76	Yedigöller Köyü
DOĞAN Kadriye	68	Yedigöller Köyü
DOĞAN Sahile	55	Üzümlü
DOĞAN Salim	58	Üzümlü
GÜL Hatice	48	Çardaklı Köyü
GÜLEN Haydar	53	Pınarlıkaya Köyü
GÜLTEKİN Hakkı	61	Avcılar Köyü
GÜNER Aslı	60	Bayırbağ
GÜNER Eyüp	75	Esenyurt Köyü
GÜNER Meltem	70	Esenyurt Köyü
GÜNER Servet	63	Bayırbağ
GÖZÜTOK Murat	35	Üzümlü
IŞIK Hıdır	48	Pınarlıkaya Köyü
İLHAN Aysel	50	Pişkıdağ
KARA Demet	43	Karakaya
KARAGÖZ Ali Rıza	50	Pınarlıkaya Köyü
KARAGÖZ Şahverdi	56	Pınarlıkaya Köyü
KARAKAŞ Remziye	67	Pişkıdağ
KARAKAŞ Rukiye	30	Pişkıdağ
KARAKAŞ Sevim	57	Pişkıdağ
KARAKAŞ Yaşar	65	Pişkıdağ
KARAKAYA Faruk	67	Karakaya
KARAKELLE Hayati	65	Üzümlü
KARAKELLE Nizamettin	57	Üzümlü
MUMCU İlhan	37	Bayırbağ
MUMCU Orhan	48	Bayırbağ
POLAT Mehmet	61	Ocakbaşı Köyü
POLAT Şeray	56	Ocakbaşı Köyü
SAHAN Mürbet	57	Çardaklı Köyü

EK- 3. (Devam) Kaynak Kişiler

ADI SOYADI	YAŞI	BULUNDUĞU YER
POLAT Şeray	56	Ocakbaşı Köyü
SAHAN Mürbet	57	Çardaklı Köyü
SARÇALI Mehmet	55	Altınbaşak
SEL Serap	60	Avcılar Köyü
ŞİRİN Ercan	45	Büyükköy
TOK Ali Can	45	Çamlıca Köyü
TÜRK Mehmet	66	Üzümlü
ÜZÜMLÜ Aydın	48	Pişkidağ Köyü
YENİÇERİ Hikmet	65	Üzümlü
YILMAZ Özhan	65	Pişkidağ
YİĞİT Dursun	62	Göller Köyü
VARLIK Osman	73	Karakaya
VARLIK Solmaz	50	Karakaya

ÖZGEÇMİŞ

Sinem TEKİN 1986 yılında doğdu. İlkokulu, ortaokulu ve liseyi Erzincan'da bitirdikten sonra 2003-2008 yılları arasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümünde eğitim gördü. 2008- 2009 yıllarında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitiminde Tezsiz Yüksek Lisans mezun oldu. 2009 yılında Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Bölümünde Tezli Yüksek Lisans programına kaydoldu.